

01sd 32673

EVALUERING AV UTVIKLINGSENTRENE I BARNEVERNET

NB Rana
Depotbiblioteket
8696 Mo i Rana

av

**STONE MAGNUSSEN
OG
WILLY LICHTWARCK**

NF-rapport nr. 6/2001

ISBN-nr.: 82-7321-436-2

ISSN-nr.: 0805-4460

REFERANSESIDE

- Rapporten kan også bestilles via nf@hibo.no

Tittel Evauering av utviklingssentrene i barnevernet	Offentlig Tilgjengelig: ja	NF-rapport nr.: 6/2001
	ISBN nr. 82-7321-436-2	ISSN 0805-4460
	Ant. sider og bilag: 80	Dato: Mai 2001
Forfattere Willy Lichtwarck, Tone Magnussen	Prosjektansvarlig (sign.) Willy Lichtwarck	
	Forskningsleder/direktor <i>Bente Lyngsjø</i>	
Prosjekt Evaluering av utviklingssentrene i barnevernet	Oppdragsgiver Barne- og familiedepartementet	
	Oppdragsgivers referanse Grethe I. Toresen/Jan Lunde	
Sammendrag Nordlandsforskning har evaluert barnevernets utviklingssentre for Vestlandet, Midt-Norge og Nord-Norge. Evalueringen inneholder en beskrivelse og vurdering av sentrenes samlede virksomhet, sett i forhold til regionenes behov for tjenester.	Emneord Barnevern Utviklingssentre Fagutvikling	
	Keywords Child welfare Centres of competence Skills development	
Andre rapporter innenfor samme forskningsprosjekt/program ved Nordlandsforskning	Salgspris NOK 100,-	

Nordlandsforskning utgir tre skriftserier, rapporter, arbeidsnotat og artikler/foredrag. Rapporter er hovedrapport for et avsluttet prosjekt, eller et avgrenset tema. Arbeidsnotat kan være foreløpige resultater fra prosjekter, statusrapporter og mindre utredninger og notat. Artikkel/foredragsserien kan inneholde foredrag, seminarpaper, artikler og innlegg som ikke er underlagt copyright rettigheter.

FORORD

Nordlandsforskning har på oppdrag av Barne-og familiedepartementet gjort en evaluering av utviklingssentrene i barnevernet. Evalueringen omfatter Barnevernets utviklingssentre i Nord-Norge, Midt-Norge og Vestlandet. I tillegg til å inneholde en beskrivelse av sentrenes virksomhet fra oppstarten av, inneholder evalueringen også vurderinger av sentrenes virksomhet i forhold til vedtekter, vurderinger av forsknings- og utviklingsvirksomhet, samt vurderinger av administrative og organisatoriske løsninger. En samlet vurdering av av utviklingssentrenes bidrag til kompetanseheving i barnevernet, og forslag til framtidig drift, inngår også i evalueringen.

Rapporten er basert på et bredt datamateriale av både kvalitativ og kvantitativ art.

Rapporten er skrevet av Willy Lichtwarck og Tone Magnussen. Birger Skilbrei har hatt ansvaret for bearbeiding og tilrettelegging av kvantitativt materiale. Nils Finstad har deltatt i den kvalitative datainnsamlingen og bidratt med kommentarer og innspill underveis.

Bodø, mai 2001

INNHOLD

FORORD	I
SAMMENDRAG	IV
SUMMARY	VII
1 BAKGRUNN	1
1.1 INNLEDNING	1
1.2 NÆRMERE OM EVALUERINGSOPPDRAGET	2
1.3 METODISK OPPLEGG OG PRAKTISK GJENNOMFØRING	2
1.4 RAPPORTENS OPPBYGGING	4
2 BARNEVERNETS UTVIKLINGSSENTER I NORD-NORGE	5
2.1 BAKGRUNN	5
2.2 ORGANISASJONSFORM	6
2.3 SENTRALE ARBEIDSOMRÅDER	8
2.4 FORSKNINGS- OG UTVIKLINGSARBEID	9
2.5 SENTERETS NETTVERK	11
2.6 UTVIKLINGSENTRET SETT FRA DET KOMMUNALE BARNEVERNET	13
2.7 OPPSUMMERING	15
3 BARNEVERNETS UTVIKLINGSSENTER PÅ VESTLANDET	17
3.1 BAKGRUNN	17
3.2 ORGANISASJONSFORM	18
3.3 SENTRALE ARBEIDSOMRÅDER	18
3.4 FORSKNINGS- OG UTVIKLINGSARBEID	19
3.5 SENTERETS NETTVERK	23
3.6 VURDERINGER FRA SENTERETS SAMARBEIDSPARTER	25
3.7 UTVIKLINGSENTRET SETT FRA DET KOMMUNALE BARNEVERNET	26
3.8 OPPSUMMERING	27
4 BARNEVERNETS UTVIKLINGSSENTER I MIDT-NORGE	28
4.1 BAKGRUNN	28
4.2 ORGANISASJONSFORM	28
4.3 SENTRALE ARBEIDSOMRÅDER	29
4.4 FORSKNINGS- OG UTVIKLINGSARBEID	30
4.5 SENTERETS NETTVERK	33
4.6 UTVIKLINGSENTRET SETT FRA DET KOMMUNALE BARNEVERNET	35
4.7 OPPSUMMERING	37
5 NÆRMERE OM KOMMUNENES VURDERINGER AV UTVIKLINGSSENTRENE	38
5.1 INNLEDNING	38

5.2	HVA AVGJØR ETTERSØRSELEN ETTER TJENESTER FRA UTVIKLINGSSENTRENE?.....	39
5.3	VURDERING AV RELEVANSEN AV UTVIKLINGSSENTRENE'S TJENESTER	40
5.4	TYPE AV KONTAKT.....	42
5.5	HVILKE OPPGAVER BØR UTVIKLINGSSENTRENE PRIORITERE?	43
6	VURDERING AV SAMLET VIRKSOMHET VED UTVIKLINGSSENTRENE	45
6.1	EVALUERINGSMODELLEN – RAMMEVERK FOR VURDERING	45
6.2	BARNEVERNETS UTVIKLINGSSENTER PÅ VESTLANDET.....	47
6.3	BARNEVERNETS UTVIKLINGSSENTER I MIDT-NORGE.....	49
6.4	BARNEVERNETS UTVIKLINGSSENTER I NORD-NORGE.....	52
7	KONKLUSJONER OG TILRÅDINGER	55
7.1	INNLEDNING	55
7.2	TILRÅDINGER.....	55
8	VEDLEGG	59
8.1	BARNEVERNETS UTVIKLINGSSENTER I NORD-NORGE.....	59
8.2	BARNEVERNETS UTVIKLINGSSENTER PÅ VESTLANDET.....	60
8.3	BARNEVERN FAGLIG ARBEID	61
8.4	BARNEVERNETS UTVIKLINGSSENTER I MIDT-NORGE.....	64

SAMMENDRAG

Nordlandsforskning fikk i 1999 i oppdrag av Barne- og familiedepartementet å gjennomføre en evaluering av utviklingssentrene i barnevernet. Formålet med evalueringen ble av departementet definert slik:

- Gi en samlet oppsummering og vurdering av virksomheten hittil
- Sikre kvaliteten ved utviklingssentrenes videre virksomhet
- Bidra til å videreutvikle aktivitetene ved utviklingssentrene
- Få et bedre grunnlag for utforming av strategi for videreutvikling av sentrene

Siste halvdel av 1980-tallet var preget av en stortingsmelding om barne- og ungdomsvern som ble lagt fram i 1985, og en nasjonal handlingsplan for barnevernet, der kommunene fikk tilskudd til flere stillinger og det ble utarbeidet omfattende etterutdanningstilbud. I "Program for nasjonal styrking av barnevernet" poengterte Barne- og familiedepartementet nødvendigheten av å styrke både forskning, utviklingsarbeid, utdanning og kompetanseutvikling i barnevernet. Fra 1993 ble det etablert utviklingssentre for barnevernet i Nord-Norge, Midt-Norge og Vestlandet, i tillegg til Barnevernets Utviklingssenter i Oslo. Sentrale oppgaver for sentrene har vært : generell utvikling og styrking av faget barnevern, praksisveiledning, metodeutvikling, systematisering av erfaringer, utredningsoppgaver, forskning, kurs og undervisning.

I evalueringen har det vært sentralt å gi en beskrivelse av hvert senteres faglige, administrative, organisatoriske og finansielle virksomhet. I dette inngår også en vurdering av sentrenes virksomhet fordelt på feltene forskning, FoU-arbeid, undervisning, rådgiving/veiledning og formidling. Sentrenes skriftlige produksjon , samt annen FoU-virksomhet er vurdert, i tillegg til en vurdering av sentrenes faglige profiler i forhold til behovet for tjenester i sine regioner. Vurdering av faglig samarbeid og koordinering mellom sentrene, har også inngått i evalueringen. På denne bakgrunn er det gjort en samlet vurdering av sentrenes virksomhet og deres bidrag til kompetanseheving i barnevernet, og det foreligger forslag til framtidig drift ut fra det enkelte senteres lokale forutsetninger og rammevilkår.

Evalueringen er gjennomført med en bredt anlagt metodisk innfallsvinkel. En spørreskjemaundersøkelse med det kommunale barnevernet i fokus, er gjennomført i et utvalg på totalt 239 kommuner. Intervju med ansatte og styrerepresentanter i de tre utviklingssentrene er en annen sentral kilde til informasjon, i tillegg til intervju med et utvalg av sentrenes samarbeidspartnere. En skriftlig gjennomgang av materiale fra utviklingssentrene har gitt grunnlag for en faglig vurdering av FoU-virksomheten ved sentrene.

På denne bakgrunn har evalueringen følgende konklusjoner og tilrådinger

- *Sikre et stabilt økonomisk grunnlag.*

I dag kommer sentrenes basisfinansiering fra Barne- og familie-departementet og Stiftelsen Wøyen. I tillegg har sentrene inntekter fra eksternt finansierte oppdrag. Dette medfører at noen av sentrene har lyktes i opprettholde en fast stab av en viss størrelse, mens andre har hatt en minimumsbemanning. Felles for sentrene er at de uttrykker bekymring i forhold til den økonomiske situasjonen. Det vil være avgjørende å sikre et stabilt og forutsigbart økonomisk grunnlag for sentrenes virksomhet. Her står en overfor flere valg; en kan tenke seg at grunnbevilgningen til sentrene fra departementet blir redusert, og at en i større grad baserer seg på eksterne oppdrag. På den andre siden kan en tenke seg den motsatte; grunnbevilgningen fra departementet øker, slik at sentrene får en økt grunnbemanning.

- *Avklare forholdet mellom bemanning, faglige ansvarsområder og geografisk nedslagsfelt*

Sentrene dekker hver sin region bestående av tre fylker, og har dermed et stort geografisk nedslagsfelt. Dette skaper store utfordringer for sentrene, og spesielt tydelig kommer dette fram når det gjelder senteret i Nord-Norge, som med færrest stillinger skal dekke det største geografiske området. Evalueringen viser at sentrene i stor grad har prioritert nettverksbygging og formidling i regionen, men at ressursmessige forhold har begrenset denne virksomheten noe. I framtida vil en derfor stå overfor viktige veivalg. Et alternativ er å øke bemanningen ved utviklingssentrene, og på den måten gjøre sentrene bedre istand til å ivareta formidlings- og utviklingsarbeid i hele regionen. Et annet alternativ vil være å prioritere tydeligere blant senterets mange oppgaver, og f.eks avgrense det geografiske virkeområdet. Et tredje mulig alternativ vil være en tydelig faglig prioritering, der hvert av sentrene får tildelt et særlig ansvar for fagutvikling.

- *Koordinering eller ulike fagprofiler?*

De tre utviklingssentrene har valgt forholdsvis identiske hovedmålsettinger, som slår fast at de skal "...utføre og formidle kvalifisert og handlingsrelevant utviklingsarbeid innenfor barnevernets sentrale områder og praksisfelt". Sentrene har likevel valgt å utforme ulike faglige profiler, noe som har skapt stor faglig bredde. Etter vår mening er dette en styrke for barnevernsfeltet som helhet, og det er ikke noe som skulle tilsi at fagprofilene burde endres. Likevel vil det være spørsmål som er aktuelle å reflektere over i tiden som kommer: vil større grad av koordinering mellom sentrene være en større garanti for synliggjøring og fortsatt sikring av det faglige arbeidet?

- *Fortsatt mangfold i tema og arbeidsformer – eller større grad av prioritering?*
 De mange aktørene i barnevernsfeltet har klare forventninger til utviklings-sentrene tema og arbeidsformer. Forventningen til bredde er tydelig både i forhold til oppgaver, og i forhold til faglige tema og fordypninger. Etter vår mening vil det være en fordel om det enkelte utviklings-senter i større grad kunne prioritere blant sine mange oppgaver, og profilere denne prioriteringen tydelig. På denne måten vil det enkelte senter kunne få en tydelig profil utad, og de tre utviklings-sentrene vil kunne framstå som spesialiserte og samtidig utfyllende enheter. På nasjonalt nivå vil sentrene representere en faglig bredde; en bredde som regionale brukere vil kunne ha stor nytte av.
- *Internasjonalisering – også for barnevernsfeltet?*
 Flere av sentrene har over tid utviklet kontakter til internasjonale forskingsmiljø på barnevernsfeltet. Nettverk ut over det nasjonale nivået bidrar til å sikre nye og mer mangfoldige perspektiv på barnevernsfeltet, og på forskning og fag-utvikling innafør dette. Å bygge opp internasjonale nettverk er tids- og ressurs-krevende, og en forutsetning for større grad av internasjonalisering vil derfor være stabilitet i personale, ressurser og faglige innsatsområder.
- *Framtidig rolle – spydspiss i fagutvikling?*
 Barnevernsfeltet har et stort, og trolig økende behov for kunnskap og fagutvikling. I en hektisk hverdag, med økende saksmengde og løpende oppgaver som tar det meste av tiden, er behovet stort for å kunne løfte blikket og se ut over enkeltsaker. I slike situasjoner er det mange som har stort utbytte av kontakt med utviklings-sentrene i form av foredrag, kurs eller utviklings-arbeid. Barnevernsfeltet har klare og uttrykte forventninger til utviklings-sentrene som ”spydspiss i utviklingen av barnevernet”.

SUMMARY

Nordland Research Institute has on commission from The Ministry of Children and Family Affairs evaluated the three regional child welfare development centres. These centres are part of a national plan of action for child welfare, and was established from 1993. The aim of the regional child welfare centres is to develop child welfare as a profession, develop a methodology for child welfare, and work on counselling, research, courses and education. The regional centres are located in Tromsø, Bergen and Trondheim.

The main focus in the evaluation are:

- provide a summary and evaluation of the activity in the development centres
- contribute to improve the quality of the work done by the development centres
- contribute to develop the activities performed by the centres
- provide a basis for developing a strategy for the centres

A broad range of different types of methodology has been used; a survey based on child welfare departments in 239 municipalities, interviews among staff and boardmembers of the three regional child welfare development centres. In addition, written material from the development centers have been examined and evaluated.

Our conclusions and recommendations are:

- *Ensure a stable economic basis*
Today, the economy of the centres are based on contributions from The Ministry of Children and Family Affairs and a private foundation; Stiftelsen Wøyen. In addition, some of the centres have income from commissioned research. Variation in freedom of action is a consequence; some of the centres have succeeded in maintaining a stable staff of a certain extent, while others have had a minimum of staff. Ensuring a stable and predictable economic basis will be a vital condition for future activity.

- *Clarify the relations between positions, professional fields and geographical range*

Each of the regional based development centres are meant to serve a geographically area, consisting of three counties. This creates challenges, which are most evident at the northernmost center, where the smallest staff are serving the largest geographical area. A distinct clarification between positions, professional fields and geographical range, are therefore of importance.

- *Coordination or different professional profiles?*
 The three centers have chosen rather different professional profiles, creating a broadness. This may be seen as a strength for child welfare as a profession. Still, some questions will be of special interest: will a more explicit coordination of the activities performed by the centres, provide a guarantee for more visible professional work?
- *Continued diversity in fields and working methods, or more prioritizing?*
 The participants in the field of child welfare have expectations concerning the work of the development centres. We recommend a more clear prioritizing among the centers, which give each center the opportunity to develop a distinct profile
- *Internationalization of development and research on child welfare?*
 Most centers have developed relations to international research institutions. International networks provides new and more diverse perspectives on child welfare. On this basis, we recommend that more resources are used in constructing and maintaining international networks.

1 BAKGRUNN

1.1 INNLEDNING

Stortingsmelding «Om Barne- og ungdomsvernet» ble lagt fram våren 1985. Det var en godt gjennomarbeidet melding som drøftet både prinsipper og tiltak for bedring av barnevernet. I denne stortingsmeldingen gikk regjeringen inn for en 3-årig handlingsplan "Nasjonal handlingsplan for barnevernet" som innebar tilskott til kommunene for flere stillinger, omfattende etterutdanningstilbud til alle i barnevernet. I kjølvannet av dette programmet kom også *Barnevernets Utviklings-senter*.

Dette programmet ble etterfulgt av "Det nasjonale program for styrking av barnevernet". Dette programmet ble avsluttet i 1993. Begge disse to programmer fikk på mange måter barnevernet ut av "skapet". Evalueringer av disse programmene viste at barnevernet var blitt mer synlig, både for samarbeidspartnere og det politiske system. Barnevernet var satt på dagsorden på en tydeligere måte enn tidligere.

I "Programmet for nasjonal styrking av barnevernet" poengterte Barne- og familiedepartementet nødvendigheten med å styrke både forskning, utviklingsarbeid, utdanning og kompetanseutvikling i barnevernet. Etableringen av Barnevernets Utviklings-senter i Oslo og utviklingssentrene i Nord-Norge, Midt-Norge og Vestlandet må forstås ut fra denne utvikling.

I etableringsfasen var det vektlegging av den regionale kompetansestyrkingen som var i fokus. Det ble bl.a trukket fram følgende oppgaver som sentrene skulle ha:

- generell utvikling/styrking av "faget barnevern"
- praksisveiledning
- utvikling av metoder, særlig innen forebyggende barnevern
- systematisering av erfaringer
- utredningsoppgaver
- forskning
- kurs og undervisning

I diskusjonen om opprettelsen av utviklingssentrene ble det også påpekt at flere av de oppgavene som var tiltenkt de nye utviklingssentrene, også ble ivaretatt av andre instanser; universiteter, høgskoler, forskningsinstitusjoner, fylkesmannen og fylkeskommunene. Det ble imidlertid påpekt at disse instansene i for liten grad var

praksisorientert, og at dette nettopp måtte være en viktig oppgave for utviklings-sentrene. Sentrene skulle styrke kontakten mellom forskning og praksisfeltet.

1.2 NÆRMERE OM EVALUERINGSOPPDRAGET

Nordlandsforskning fikk i oppdrag fra Barne- og familiedepartementet å evaluere utviklingssentrene i barnevernet for Vestlandet, Midt-Norge og Nord-Norge. Evalueringen skulle:

- *Gi en beskrivelse av hver av sentrenes virksomhet siden starten, faglig, administrativt, organisatorisk og finansielt.*
- *Vurdere sentrenes samlede virksomhet i forhold til vedtektene, og fordelingen mellom forskning, FoU-arbeid, undervisning, råd og veiledning, formidling og annen kontakt til fagfeltet og praksisfeltet, samt vurderer sentrenes faglige profiler i forhold til behovet for tjenester i sine regioner*
- *Foreta en faglig vurdering av skriftlig produksjon og av annen FoU-virksomhet*
- *Vurdere de nåværende administrative og organisatoriske løsninger og tilknytningsformer, samt økonomiske forhold.*
- *Vurdere faglig samarbeid og koordinering mellom sentrene, i forhold til NOVA, til kompetansesentre på tilgrensende fagområder og til andre aktuelle fagmiljøer*
- *Foreta en samlet vurdering av utviklingssentrenes bidrag til kompetanseheving i barnevernet.*
- *Komme med forslag til framtidig drift ut fra det enkeltes senters lokale rammebetingelser og forutsetninger.*

Hensikten med evalueringen er :

- *å få en samlet oppsummering og vurdering av virksomheten hittil*
- *å sikre kvaliteten ved utviklingssentrene videre virksomhet*
- *bidra til å utvikle videre aktivitetene ved utviklingssentrene*
- *å få et bedre grunnlag for utforming av en strategi for videreutvikling av sentrene*

1.3 METODISK OPPLEGG OG PRAKTISK GJENNOMFØRING

Prosjektes problemstillinger gjorde det nødvendig å velge ulike metodiske innfallsvinkler. Vi vil her redegjøre nærmere for de enkelte del-undersøkelsene

Spørreskjema til det kommunale barnevernet

Samtlige av utviklingssentrene nevner i sine årsmeldinger det kommunale barnevernet som sentrale oppdragsgivere. Vi ønsket gjennom en spørreundersøkelse å få vite noe om kjennskapen til utviklingssentrene, kontakthypighet, hvilken kontakt det kommunale barnevernet har med utviklingssentrene, hvordan de vurderer kvaliteten og relevansen på de tjenester som utviklingssentrene yter, og hvilke oppgaver de mener at utviklingssentrene bør ha i fremtiden.

Vi sendte ut spørreskjema til samtlige kommuner i Nord-Norge regionen, Midt-Norge regionen og Vestlandsregionen. Totalt ble det sendt ut spørreskjema til 239 kommuner. Vi fikk en svarprosent på 75%, noe som vi må se oss tilfreds med. Fordelt på de tre regionene er svarprosenten slik:

Nord-Norge: 72%

Midt-Norge: 84%

Vestlandet: 70%

I tillegg sendte vi ut spørreskjema til et representativt utvalg av landets øvrige kommuner.

Intervju med ansatte og styret i utviklingssentrene

Vi har intervjuet samtlige ansatte i utviklingssentrene, samt styrene. Dette gjennomførte vi som gruppeintervju. Et intervju med ansatte, og et intervju med styret. Fordelen med gruppeintervju er flere. For det første er gruppeintervju svært relevant når en er opptatt av hvordan en kollektiv praksis utvikler seg. I dette tilfelle var vi opptatt av å få tak på hvordan de ansatte som gruppe vurderte utviklingssentret. Det samme var situasjonen for styrene. Vi var opptatt av hvordan *styret samlet* vurderte utviklingssentret, og hvordan de så på utviklingen fremover.

Hvert intervjuene varte i ca. to timer.

Intervju med sentrale samarbeidspartnere

På samme måte som vi var opptatt av å få vurderinger fra det kommunale barnevern, var det nødvendig å innhente data også fra andre sentrale samarbeidspartnere. Det er i hovedsak utviklingssentrene selv som har definert hvem som er sentrale samarbeidspartnere. Vi har gjennomført intervjuer hovedsakelig på telefon med representanter for det fylkeskommunale barnevernet og fylkesmannens sosial- og familieavdeling .

I tillegg til de som er nevnt ovenfor har vi gjennomført intervju med Sturla Falck, NOVA og med Gerd Hagen.

Faglig vurdering av skriftlig produksjon og annet FOU-virksomhet

På bakgrunn av en oversikt over skriftlig materiale fra utviklingssentrene, bestående av rapporter, notater, artikler og avhandlinger, har vi vært i stand til å gjøre en faglig vurdering av den skriftlige produksjonen ved utviklingssentrene.

Annen FoU-virksomhet er dokumentert gjennom årsmeldinger, statusrapporter og andre skriftlige dokumenter fra sentrene.

1.4 RAPPORTENS OPPBYGGING

I dette innledende kapitlet er det gjort rede for bakgrunn og formål med denne evalueringen, samt metodisk opplegg og praktisk gjennomføring.

Kapitlene 2, 3 og 4 er viet de enkelte utviklingssentrene, og inneholder i tillegg til en beskrivelse av senterenes virksomhet, også vurderinger av faglig virksomhet, kartlegging av sentrenes nettverk og en vurdering fra aktører i barnevernsfeltet.

Hvordan kommunene faktisk gjør bruk og vurderer utviklingssentrenes virksomhet, er tema for kapittel 5.

I kapittel 6 blir det gjort en samlet vurdering av virksomheten ved de tre utviklingssentrene, mens det avsluttende kapittel 7 inneholder konklusjoner og tilrådinger.

Det er viktig å understreke at vi i rapporten har lagt vekt på det evaluerende perspektiv. Dette betyr bl.a. at vi ikke har gjennomført omfattende sentrale analyser. Til dette har nok tid og ressursramme vært for stramme.

2 BARNEVERNETS UTVIKLINGSSENTER I NORD-NORGE

2.1 BAKGRUNN

Fylkesmannen i Troms tok i mars 1992 initiativ overfor Barne- og familiedepartementet for å få opprettet et kompetansesenter innen barnevern. Det generelle behovet for kompetanseutvikling i barnevernet ble vektlagt, og det ble pekt på behovet for systematisk utvikling av praksis, evaluering og forskning rettet mot organisatoriske rammer og faglig innhold. I tillegg ble det lagt vekt på særtrekk ved landsdelen som næringsstruktur og flerkulturelle forhold. Da initiativet ble tatt, var en kjent med at det i Trondheim og Bergen ble arbeidet for å få opprette regionale kompetansesenter for barnevern.

Initiativet fra Fylkesmannen i Troms førte til at det i 1992 og 1993 ble arbeidet videre med utredninger av modell, organisering og oppgaver for senteret. I dette arbeidet ble fylkeskommunene og andre sentrale aktører i landsdelen trukket inn. I april 1993 ga Barne- og familiedepartementet klarsignal for opprettelse av et senter i Tromsø, som en prøveordning for fire år. Barnevernets Utviklingssenter i Nord-Norge ble opprettet 01.08.1994.

Formål og oppgaver

Formålet for Barnevernets Utviklingssenter i Nord-Norge uttrykkes i §3 i vedtektene for senteret: "Utviklingssenteret skal utføre og formidle kvalifisert og handlingsrelevant utviklingsarbeid innenfor barnevernets sentrale områder og handlingsfelt". Vedtektene presiserer formålet nærmere ved å trekke fram disse arbeidsfeltene:

- *forskningsrelatert utviklingsarbeid* rettet mot forebyggende og klientorienterte tiltak
- *veiledning* og konsultasjon til utviklingsprosjekter i landsdelen
- *opplæring og veiledning* i faglig utviklingsarbeid for yrkesgrupper knyttet til barnevernets praksisfelt
- *formidling* av resultater fra forskning og utviklingsarbeid
- *informasjonsarbeid* og kontaktetablering mellom forskning og praksis

2.2 ORGANISASJONSFORM

Utviklingssenteret er organisert som en selvstendig faglig og økonomisk enhet. I perioden 01.08.1994 til 31.12.1997 var senteret knyttet til Høgskolen i Tromsø som en selvstendig faglig og økonomisk enhet med eget styre. Gjennom den fireårige prosjektperioden ble det utviklet et erfaringsgrunnlag for videre organisering og drift av senteret. Fra 1998 ble tilknyttingen til Høgskolen gjort permanent.

Senteret har leid lokaler hos NORUT Samfunnsforskning i Forskningsparken i Tromsø. 13. desember 1999 flyttet senteret inn i nye lokaler i et samlokaliseringssbygg hvor tjenester for barnevern og barne- og ungdomspsykiatri er samlet. Bygget er tilknyttet Regionsykehuset i Tromsø (RiTØ). Senteret er dermed samlokalisert med Avdeling for Barne- og ungdomspsykiatri (ABUP) ved Universitetet i Tromsø, og Barne- og ungdomstjenesten, Troms fylkeskommune.

Styret for utviklingssenteret har 6 medlemmer, hver med personlige varmedlemmer. Høgskolen i Tromsø, Stiftelsen Wøyen, Fylkesmannen i Troms og Sametinget har en representant hver. Fylkeskommunene i Nord-Norge oppnevner en felles representant. De ansatte har en representant i styret.

Senteret inngår i et nettverk med Barnevernets Utviklingssentre i Oslo, Bergen og Trondheim. Fram til juni 1996 var senteret i Oslo tillagt en koordinerende funksjon for nettverket. Etter dette tidspunktet har lederne ved sentrene overtatt denne funksjonen, og koordineringen av virksomheten har vært et fellesansvar.

Stillingsrammen for utviklingssenteret er på totalt 3 stillinger, fordelt slik:

- 1 faglig og administrativ leder
- 1 ½ stilling for forskningsmedarbeidere
- 1/2 sekretærstilling

Fra 1998 har senteret i tillegg hatt en 3-årig stipendiatstilling med finansiering fra Norges Forskningsråd. I løpet av 1999 ble senteret utvidet med to prosjektstillinger som finansieres eksternt.

Økonomi

Utviklingssenteret er etablert og drives gjennom tilskudd fra Barne- og familiedepartementet og Stiftelsen Wøyen. I 1998 mottok en driftstilskudd fra Barne- og familiedepartementet på 1 million kroner, samt 700.000 fra Stiftelsen Wøyen. I tillegg til driftsrammen på totalt 1, 7 millioner, mottok senteret i 1998

prosjektmidler fra Norges Forskningsråd på kr 320.000, samt 140.000 fra Sosialdepartementet¹.

Faglig kompetanse

Ved oppstarten av utviklingssenteret var kvalifikasjonskravene for lederstillingen professorkompetanse, mens det for forskningsmedarbeidere ble satt krav om mellomstillingskompetanse, tilsvarende doktorgrad, kombinert med erfaringer fra barnevernfeltet.

Å rekruttere personer med både førstekompetanse og nødvendig barnevernsfaglig bakgrunn, viste seg å være vanskelig. Utviklingssenteret ble fra oppstarten av bemannet med en fungerende leder med hovedfag i sosiologi, to medarbeidere på kvalifiseringsvilkår (med hovedfag), samt en hovedfagsstipendiat. Fra 1995 har senteret hatt en leder med dr.grad, to forskningsmedarbeidere med hovedfag, en hovedfagsstipendiat og en forskningsmedarbeider i ferd med å avslutte kvalifisering gjennom hovedfag.

Fra 1997 har senteret hatt en faglig leder med dr.gradskompetanse innenfor samiske barns oppvekstvilkår, to engasjerte forskningsmedarbeidere med hovedfag i pedagogikk og sosiologi, en hovedfagsstipendiat i samisk barnevern avsluttet hovedfag i 1997, samt en forskningsmedarbeider i ferd med å avslutte hovedfag.

Arbeidet med egen kompetanseutvikling har vært prioritert ved senteret, noe som også blir understreket i senterets sluttrapport for virksomheten/prosjektperioden 1994-97 :

"Den manglende forskerkompetansen ved senteret gjorde det nødvendig å bygge opp medarbeidernes kompetanse parallelt med utbygging av senterets utadrettede virksomhet. Dette er blitt gjort gjennom å starte ut med langsiktige prosjekter, hvor det ble tatt hensyn til egen kompetanseutvikling" (s 5).

Etter senterets egen vurdering er nå kompetanseoppbyggingsfasen i ferd med å bli avløst av en ny fase, der forskning kombinert med faglig nettverksbygging i landsdelen, står sentralt.

¹ Fra: Årsmelding 1998, Barnevernets utviklingssenter i Nord-Norge, s 3

2.3 SENTRALE ARBEIDSOMRÅDER

Styret for Barnevernets utviklingssenter i Nord-Norge vedtok ved oppstarten en plan for virksomheten basert på en grunnleggende erkjennelse av at arbeidet ved senteret skal være forankret i landsdelen. Dette kommer til uttrykk gjennom følgende perspektiver som ligger til grunn for arbeidet ved Barnevernets utviklingssenter i Nord-Norge:

- bidra til å synliggjøre rammene for barnevernfaglig arbeid i Nord-Norge
- bidra til utvikling av barnevernet i landsdelen
- bidra til å skape et livskraftig miljø for forskning og utviklingsarbeid innenfor barnevernsfeltet i Nord-Norge

Med utgangspunkt i disse perspektivene, har senteret konsentrert det faglige arbeidet omkring tre hovedlinjer:

- kontakt med barnevernstjenesten i kommuner, fylkeskommuner og i fylkesmenneses sosial og familieavdeling
- kontakt- og nettverksbygging til kompetansemiljø i landsdelen og øvrige kompetansesentre innen barnevern
- utvikle senterprosjektet "Barnevern og lokalsamfunn i Nord-Norge", der medarbeidere ved senteret deltar med egne prosjekter

Senere har styret for Barnevernets Utviklingssenter i Nord-Norge vedtatt et faglig program for perioden 1998 til 2002, der følgende tre hovedområder er sentrale:

- barnevernets møte med det flerkulturelle Nord-Norge med vekt på samisk barnevern
- barnevernets møte med familier og barn
- institusjons- og organisasjonsutvikling innenfor barnevernet i Nord-Norge

Bakgrunnen for at disse feltene ble valgt ut som sentrale i det faglige programmet, er dels at NOU 1995:6, "Plan for helse- og sosialtjenester til den samiske befolkningen i Norge", tillegger Barnevernssenteret i Nord-Norge et særlig ansvar for å utvikle FoU-prosjekter innen samisk barnevern. I tillegg har en i utarbeidningen av faglig program tatt utgangspunkt i at senteret har et lite fagmiljø, og lagt vekt på å samle den faglige aktiviteten om noen utvalgte områder.

Det faglige programmet er utarbeidet i nært samarbeid mellom ansatte, veiledere og styre, og i tillegg er det tatt hensyn til signaler fra praksisfeltet når det gjelder innsatsområder.

2.4 FORSKNINGS- OG UTVIKLINGSARBEID

I senterets oppstartsfase har en vektlagt kontakt- og nettverksbygging til barnevernsfeltet og kompetansemiljø i landsdelen. Dette omfattende kontaktskapende og nettverksbyggende arbeidet har dannet en viktig bakgrunn for det forsknings- og utviklingsarbeid som har kommet til å prege virksomheten ved utviklingscenteret i Nord-Norge. Vi har derfor valgt å strukturere den videre gjennomgangen av senterets forsknings- og utviklingsarbeid omkring tre hovedområder; barnevernets møte med det flerkulturelle Nord-Norge, institusjons- og organisasjonsutvikling innenfor barnevernet i Nord-Norge, og barnevernets møte med familier og barn.

Barnevernets møte med det flerkulturelle Nord-Norge²

"Nettverk for FoU-arbeid i samisk barnevern" startet opp i 1995, som et samarbeid mellom samiske barnevernsarbeidere og senteret. Ved hjelp av midler fra Norges Forskningsråd lykkes en i å samle fagfolk innen tverrkulturelt barnevernsarbeid til et faglig nettverk. Nettverket har fungert som en sentral premissleverandør til senterets utvikling av et FoU-program for samisk barnevern. Senere har "Nettverksforum for sosialt arbeid og barnevern i samisk kontekst" blitt opprettet, som en form for videreføring av det første nettverket. Dette er et diskusjonsseminar og forum for forskere, hovedfagsstudenter og andre inviterte deltakere. Felles for deltakerne er at de arbeider med prosjekter knyttet til barnevernsarbeid i samisk kontekst. Senteret arrangerer årlige nettverksforum, der deltakerne presenterer paper, og der inviterte foredragsholdere deltar. I tillegg til dette faglige nettverket på området flerkulturelt barnevern, er det også etablert et bredt kontaktnett til institusjoner og organisasjoner som arbeider med utvikling av barnevern i samisk kontekst. Møtene i dette nettverket har dels vært uformelle og gitt faglige innspill til senterets prosjekter; andre møter har hatt mer formelt preg, og drøftet konkret samarbeid og prosjekter.

I senterets faglige program for perioden 1998-2002 er barnevernets møte med det flerkulturelle Nord-Norge et særlig prioritert arbeidsområde. Et doktorgradsarbeid (Grenersen 1995) analyserer samfunnsarbeid i tokulturelle samfunn, gjennom å følge et prosjekt rettet mot samiske barns oppvekstvilkår, og i et hovedfagsprosjekt (Saus 1997) er barnevernets møte med flerkulturelle samfunn tema. Et planlagt prosjekt "Samisk barnevern; etnisitet og barnevernets dokumentasjonsform" ble ikke igangsatt fordi prosjektansvarlig sluttet ved senteret og tilsagnet ble trukket tilbake av NFR. Et treårig doktorgradsprosjekt ble i 1998 finansiert fra Norges

² For fullstendig oversikt over skriftlige arbeid på dette temaområdet, se vedlegg 2.1

Forskningsråd, og har som mål å redegjøre for hvordan barnevernpraksis fungerer i dagens flerkulturelle Nord-Norge, samt beskrive flerkulturelle samfunn gjennom å vektlegge barneoppdragelse og normer for atferd (Saus 1998). Prosjektet tar i tillegg mål av seg til å gi en teoretisk fundert formulering av flerkulturelt barnevern. Ved senteret blir det også arbeidet med evaluering av barnevern i en samisk kommune. En samarbeidsavtale med Kautokeino kommune ligger til grunn for dette arbeidet, som er en evaluering av et utviklingsprosjekt der barnevernstjenesten søker å inkludere kulturtenking i sin praksis. Prosjektet vil bli avsluttet med en rapport i 2000.

Barnevernets møte med familier og barn³

Arbeidet med kontaktetablering med familier i barnevernssaker er startet opp som et samarbeidsprosjekt mellom barneverntjenesten i Harstad kommune og utviklings-senteret. Et ønske om å forbedre forståelse og praksis, ligger til grunn for dette utviklingsrettede arbeidet (Erstad & Aandal 1999). I tillegg er det gjennomført en intervjuundersøkelse blant et utvalg familier som har vært i kontakt med barnevernet. Undersøkelsen er gjennomført i Harstad kommune, og formålet har vært å vurdere hvilke tilnæringsmåter som fremmer dialog mellom barnevernet og familier.

På dette området er det etablert en nettverksgruppe som arbeider med prosjektutvikling innenfor kommunalt barnevern. Denne gruppen er satt sammen av deltakere fra Harstad kommune og Barnevernets Utviklingssenter i Nord-Norge. I tillegg inngår også senterets faglige veileder og ressurspersoner fra NOVA i nettverket, på konsultasjonsbasis. I nettverket er det avholdt flere seminardager og prosjektmøter, og nettverkssamarbeidet har blant annet resultert i prosjektskisser og evalueringsplan, som danner grunnlag for søknad om eksterne midler for gjennomføring av prosjekter.

Institusjons- og organisasjonsutvikling innenfor barnevern i Nord-Norge⁴

På oppdrag fra Tromsø kommune har senteret utført en evaluering av barneverntjenesten i Tromsø, ved å beskrive barneverntjenesten, dens samarbeidspartnere, klienter og ansatte (Holtan 1997). Gjennom et hovedfagsarbeid er det gjennomført en casestudie av endringsprosesser i barnevernet, der et privat barnehjem ble omorganisert til et fylkeskommunalt senter (Erstad 1998).

³ For en fullstendig oversikt over skriftlige arbeid på dette temaområdet, se vedlegg 2.2

⁴ For en fullstendig oversikt over skriftlige arbeider på dette temaområdet, se vedlegg 2.3

Senteret har deltatt i det landsomfattende "Fylkesnemndprosjektet", der samtlige utviklingssentre har deltatt. Utviklingssenteret i Nord-Norge har hatt ansvar for arbeidet på området iverksetting av hjelpetiltak når fylkesnemnda overprøver barnevernstjenestens innstilling om omsorgsovertakelse (Strandbu 1998, 1999).

Veiledning og konsultasjon har vært et prioritert hovedområde innenfor senterets virksomhet. Senteret har blant annet gitt veiledning til fylkeskommunene i Troms og Nordland vedrørende planarbeid.

2.5 SENTERETS NETTVERK

Utviklingssenteret i Nord-Norge har et stort og bredt sammensatt nettverk, rettet mot barnevernsfeltet i vid forstand og mot ulike faglige ressurser, som universiteter, høyskoler og andre utviklingssentre. Dette kapitlet gir et bilde av senterets nettverk, gjennom å beskrive organisasjoner og personer som inngår i dette nettverket, og hvilke relasjoner nettverket består av. Til sist tar vi utgangspunkt i noen av senterets sentrale samarbeidsparter; fylkesmenn, fylkeskommuner og kommuner i Nord-Norge, og beskriver hvordan disse vurderer samarbeidet med utviklingssenteret.

Nettverk i barnevernsfeltet

En prioritert oppgave for Barnevernets Utviklingssenter i Nord-Norge har fra oppstarten av vært å skape nettverk til barnevernsfeltet. Etter hvert som samisk barnevern har blitt et stadig viktigere arbeidsfelt for senteret, har det å skape nettverk for forsknings- og utviklingsarbeid i samisk barnevern, blitt vektlagt sterkere. Gjennom samarbeid med Samisk sosialarbeider-forening, kommuner, studenter og fagpersoner, har senteret bidratt til å bygge opp et nettverk for fagutvikling og prosjektutvikling på feltet samisk barnevern. Årlige nettverksforum, der forskere, studenter og andre fagpersoner møtes til diskusjon og utveksling, er en viktig del av dette nettverket. Innenfor feltet samisk barnevern er senterets nettverk under stadig utvidelse. En årsak til dette er at senteret opplever interessen for kunnskap om dette feltet som stadig økende, noe som blant annet gir seg uttrykk i stor etterspørsel etter foredrag og innledninger fra senterets ansatte.

Barnevernets utviklingssenter i Nord-Norge har vært administrativt tilknyttet Høgskolen i Tromsø, og høgskolen har sammen med høyskolene i Alta og Bodø, vært en viktig del av senterets nettverk.

Fylkesmenn og fylkeskommuner i landsdelen er samarbeidsparter med mangesidige relasjoner til utviklingssenteret. Dels er de oppdragsgivere for prosjekter som blir gjennomført i institusjoner eller kommuner, dels er de samtaleparter i utvikling og gjennomføring av prosjekter. Kontakten mellom sentret og denne delen av barnevernsfeltet har både formell og uformell karakter, gjennom faste årlige møte skjer det gjensidig informasjonsutveksling mellom partene. Like sentral er kanskje den uformelle kontakten som skjer gjennom telefonsamtaler når behovet for råd og veiledning er tilstede.

Senteret har gjennom nettverksbygging og deltakelse på ulike konferanser og samlinger lagt vekt på å etablert kontakt til kommunene i landsdelen. Særlig tett er kontakten til kommunene Harstad og Tromsø, som har vært oppdragsgivere og samtaleparter over lang tid.

”Faglige nettverk”

En veileder med professorkompetanse fra Universitetet i Tromsø har vært tilknyttet utviklingssenteret over lang tid. Denne personen har hatt et særskilt ansvar overfor arbeidet i det samiske barnevernsfeltet. I tillegg har en ansatt fra Barnevernets utviklingssenter i Midt-Norge med førstekompetanse vært tilknyttet senteret i Nord-Norge i en veiledningsfunksjon.

Det årlige nettverksforum innenfor samisk barnevern, der det blir lagt særlig vekt på teori- og fagutvikling, er en viktig del av utviklingssenterets faglige nettverk.

I tillegg har de ansatte ved utviklingssenteret sine personlige nettverk, som i stor grad er knyttet til barnevernsfeltet generelt, og Universitetet i Tromsø spesielt.

I prosjektarbeid, og i særlig grad i arbeidet med å utvikle prosjekter, samarbeider senteret med NOVA og med ABUP – regionsenteret for barne- og ungdomspsykologi.

Vurderinger fra senterets samarbeidsparter

Faste møter en til to ganger i året, utgjør noe av kjernen i samarbeidet mellom utviklingssenteret og barnevernsansvarlige i fylkeskommuner og ved fylkesmannsembeter. På disse møtene skjer gjensidig informasjonsutveksling, senteret orienterer om sin virksomhet og samarbeidspartene kommer med innspill og kommentarer. For noen av fylkeskommunene og fylkesmennene danner komtaktmøtene utgangspunkt for tettere samarbeid. Utviklingssenteret er engasjert for å gjennomføre utviklings- og forskningsprosjekter, eller veilede slik prosjekt-

virksomhet. Fylkesmennene inviterer ofte utviklingssenteret til sine samlinger for kommunene, og benytter disse samlingene som en arena for informasjon og kunnskapsutveksling. Samarbeidspartene vurderer kontakten og samarbeidet med utviklingssenteret i positive ordelag: *"Utviklingssenteret står for kvalitet, og jeg har stor tillit til deres faglighet, de gjør veldig skikkelig arbeid"*.

Selv om hovedinntrykket blant samarbeidspartene i regionen er positivt, er det enkelte som uttrykker misnøye i form av mangel på informasjon: *"Det er vanskelig å vite hva de driver med, og hvilken hjelp de kan tilby oss. Jeg er rett og slett usikker på hva de driver med, driver de bare forskning, eller er det veiledning også?"* Manglende informasjon og ønske om mer kontakt blir trukket fram også av andre: *"Jeg er veldig fornøyd med den kontakten vi har, men synes det er for lite"*. Samtidig som ønsket om mer kontakt og framfor alt mer informasjon kommer tydelig til syne, viser samarbeidspartene stor forståelse for at ressursmessige hensyn har gjort utviklingssenterets kapasitet noe begrenset: *"Vi ønsker oss at kommunene kan ha mer nytte av senteret, uten at vi kritiserer det de har gjort, for det har sammenheng med kapasitet"*.

Forventningene til utviklingssenterets framtidige roller er mange. Større kapasitet, bedre mulighet til kontakt og samarbeid med alle fylker i landsdelen, er forhold som hyppig blir nevnt. Samarbeidspartene trekker fram den utfordringen som ligger i at landsdelen fremdeles ser ut til å mangle forskningskompetanse innen barnevernsfeltet, samtidig som praksisfeltet har et stort behov for kunnskap og kompetanse. En er opptatt av å styrke og utvikle eksisterende samarbeid, ut fra de behov som finnes i barnevernsfeltet: *"Behovet for kontakt med forskning er av stor betydning for utviklingen av barnevernet som fagfelt, ellers så smuldrer vi opp i enkeltsaker. Gjennom utviklingssenteret har vi mulighet til å drøfte, bruke kontakter og arnaer"*. Andre gir uttrykk for at kontakten med kommunene bør styrkes, og at senteret bør bli mer brukerrettet: *"Min visjon er at vi i framtida får et senter i Nord-Norge som i større grad kan ta oppdrag på bakgrunn av etterspørsel fra kommunene"*.

2.6 UTVIKLINGSENTRET SETT FRA DET KOMMUNALE BARNEVERNET

En av intensjonene med å opprette utviklingssentrene var å styrke og videreutvikle kompetansen i praksisfeltet. Derfor blir dialogen med bl.a. det kommunale barnevernet svært sentral og viktig. En viktig forutsetning for at dette er mulig er jo at praksisfeltet kjenner utviklingssenteret; at de vet hvem de kan ta kontakt med, og ikke minst hva utviklingssenteret kan hjelpe med.

I tabell 2.1 har vi spurt ansatte i det kommunale barnevernet i Nord-Norge om de kjenner til barnevernets utviklingssenter, og sett svarene i forhold til små, mellomstore og store kommune .

Tabell 2.1 Kjenner du til Barnevernets utviklingssenter?(prosent)

	Små	Mellomstore	Store	Totalt
Ja	57	53	70	56
Nei	29	43	20	35
Vet ikke	14	4	10	9
SUM	100	100	100	100
N	51	55	10	116

Som det fremgår av tabell 2.1 er det de store kommuner som i hovedsak kjenner til barnevernet, 70%. Derimot er det vel 40% av de ansatte i små og mellomstore kommuner som sier at de ikke kjenner til eller ikke vet om de kjenner til utviklingssentret.

På flere av spørreskjemaene fra ansatte i det kommunale barnevernet hadde mange påført egne kommentarer. Følgende kommentarer kan stå som eksempler på dette:

- "har ikke hørt om dem"
- "hva er utviklingssentre i Nord-Norge?"
- "de har ikke vært i kontakt med oss"
- "vet ikke at vi hadde et slikt i Nord-Norge"

Nå har den egentlige virketiden til utviklingssentret i Nord-Norge vært noe kort. De har hatt problemer med rekruttering, og stillinger har stått vakante. Det er først i de to siste årene at utviklingssenteret har begynt å fått ta form, og rette blikket utover. Samtidig er det viktig å poengtere to andre forhold. For det første har utviklingssenteret tre store fylker å forholde seg til. Det er derfor grunn til å stille spørsmål ved om det er mulig for et senter med tre ansatte å klare å etablere kontakt med 90 kommuner, og der den geografiske avstanden meget stor. For det andre har utviklingssenteret valgt en fagprofil knyttet opp til samisk barnevern. Dette vil selvsagt føre til at en i noen grad prioriterer bort andre problemstillinger knyttet til barnevern i småkommuner som ville ha vært av interesse for de mindre kommunene.

På spørsmålet om hvordan de ansatte i det kommunale barnevernet vurderer kvaliteten på de tjenester som utviklingssenteret gir, er det viktig å understreke at antallet som har svart på dette spørsmålet er relativt lite, og at det derfor må tas

forbehold i fortolkning av tabell 2.2. Det er likevel slik at 65% av de spurte mener at kvaliteten er middels eller meget bra. 35% sier den er dårlig.

Tabell 2.2 Hvordan vurderer du kvaliteten på de tjenester utviklings-sentret yter

	Små	Mellomstore	Store	Totalt
Dårlig	36	34	33	35
Middels	57	44	50	52
Meget bra	7	22	17	13
SUM	100	100	100	100
N	14	19	6	44

Tabell 2.3. Hvordan vurderer du relevansen på utviklingssentrenes tjenester i forhold til kompetansebehovet i din arbeidssituasjon

	Små	Mellomstore	Store	Totalt
Dårlig	34	33	40	34
middels	53	50	60	53
meget bra	13	17		13
SUM	100	100	100	100
N	15	12	5	32

Når vi ber ansatte i det kommunale barnevernet å vurdere relevansen på de tjenester som blir gitt av utviklings-sentret i Nord-Norge svarer vel 2/3 av de mener relevansen er middels eller meget bra. Igjen er det viktig å understreke at relevansen ofte er knyttet til hvilke forventninger ansatte i det kommunale barnevernet måtte ha til utviklings-senteret.

2.7 OPPSUMMERING

Barnevernets utviklings-senter i Nord-Norge er det "yngste" av de tre utviklings-sentrene, og den korte fartstiden har satt et visst preg på senteret. Mange og store oppgaver har preget arbeidet, der en liten stab har forsøkt å skape kontinuitet og faglig utvikling, trass i utskifting av personell og store kompetansemessige utfordringer. Senterets første fase har vært preget av intern kompetanseoppbygging, noe som har vært vurdert som nødvendig, ut fra regionens særlige behov for barnevernskompetanse. Senere har man i en situasjon med knappe personellmessige ressurser valgt å samle den faglige virksomheten rundt få, utvalgte tema, der barnevern i samisk kontekst har vært et overordnet tema. Dette

har ført til at senteret i særlig grad har lyktes i å bygge opp nettverk i forhold til barnevernsfeltet innenfor dette temaområdet. Senterets øvrige temaområder har en ikke hatt ressurser og muligheter til å profilere på samme måte.

Det er samtidig viktig å understreke at det geografiske område som sentret skal dekke er svært stort, og en må derfor stille spørsmål ved om det i det hele tatt er mulig for senteret å oppfylle de målsetningene som legges til grunn.

3 BARNEVERNETS UTVIKLLINGSSENTER PÅ VESTLANDET

3.1 BAKGRUNN

Barnevernets Utviklingscenter på Vestlandet står i fokus i dette kapitlet, som starter med en *beskrivende* del. Her der vi gir et bilde av virksomheten ved senteret fra oppstarten i 1993 og frem til 1999. Organisasjonsform, økonomi, faglig kompetanse, arbeidsområder og faglig profil er tema som blir beskrevet. Kapitlets andre del inneholder en *vurdering* av senterets faglige virksomhet. Her inngår vurderinger av skriftlig produksjon, og samlet FoU-arbeid, samt vurderinger av senterets kontakt og samarbeid innenfor regionen. Avslutningsvis gjør vi en samlet vurdering av senterets virksomhet.

I 1992 ble det tatt et initiativ fra Universitetet i Bergen, Bergen kommune og Hordaland fylkeskommune i forhold til Barne- og familiedepartementet. Formålet var å opprette et kompetansesenter for barnevern. Senteret ble opprettet i 1993 gjennom et samarbeid mellom Universitetet i Bergen, Bergen kommune og Hordaland fylkeskommune, og med økonomisk støtte fra Barne- og familiedepartementet og stiftelsen Wøyen.

Formålet for Barnevernets utviklingscenter på Vestlandet er "å utføre og formidle kvalifisert og handlingsrelevant utviklingsarbeid innenfor barnevernets sentrale områder og praksisfelt"⁵. Med bakgrunn i denne overordnede målsettingen, fastsetter vedtektenes paragraf tre følgende mål for senterets virksomhet:

- utviklingsarbeid i forhold til forebyggende og klientorienterte tiltak
- veiledning og konsultasjon til utviklingsprosjekter i barnevernet
- formidling av resultater fra barnevernrelevant forskning
- informasjonsarbeid og kontaktetablering mellom forskning og praksis
- konsulentoppdrag fra offentlige myndigheter og private organisasjoner i barnevernsfeltet

⁵ Fra "Barnevernets utviklingscenter på Vestlandet – oversikt over virksomheten 1993-99", upublisert notat, s 1

3.2 ORGANISASJONSFORM

Utviklingssenteret er organisert som en selvstendig enhet under Stiftelsen Universitetsforskning i Bergen. Senteret er samlokalisert med Senter for videreutdanning i barnevern ved Det psykologiske fakultet, Universitetet i Bergen. Senteret deler også lokaler med Regionsenter for Barne- og ungdomspsykiatri i Helseregion Vest. Mellom disse sentrene har det utviklet seg samarbeid om felles prosjekter og faglig virksomhet. Utviklingssenteret og regionsenteret har observatører i hverandres styrer. Styret for utviklingssenteret på Vestlandet har 6 medlemmer, som representerer Bergen kommune, Hordaland fylkeskommune, Universitetet i Bergen, Fylkesmannen i Hordaland, Stiftelsen Wøyen og de ansatte ved utviklingssenteret.

Økonomi

Virksomheten ved utviklingssenteret er basert på årlige tilskudd fra Barne- og familiedepartementet, Wøyen-stiftelsen, Bergen kommune, Hordaland fylkeskommune og Universitetet i Bergen.

Faglig kompetanse

3 av senterets faglige stillinger, samt ½ kontorteknisk stilling er finansiert gjennom senterets ordinære driftsbudsjett. I tillegg er 1,5 stillinger knyttet til forskningsprosjekter finansiert av Norges Forskningsråd, og en stilling er eksternt finansiert⁶. Medarbeiderne ved senteret har i hovedsak bakgrunn fra fagområdene psykologi og sosialfaglig arbeid. Det har skjedd en betydelig kompetanseheving underveis i senterets driftsperiode. I alt 3 personer har formalisert kompetanse gjennom hovedfagsutdanning i helsefag, tilknyttet Universitetet i Bergen. Stabiliteten blant de ansatte ved senteret har vært høy. Tre av de som ble ansatt ved senterets oppstart er fremdeles tilknyttet senteret, og flere har kommet til.

3.3 SENTRALE ARBEIDSOMRÅDER

I senterets første fireårsperiode (1993-97) ble disse tre temaområdene særlig prioritert innenfor området *utviklingsarbeid*:

Fosterhjemsarbeid har vært et felt der senteret har arbeidet med en rekke ulike prosjekter. Ulike aspekter ved fosterhjemsarbeid er blitt belyst, en har fokusert på ulike nivåer i fosterhjemsarbeid, og ulike metodiske tilnærminger er tatt i bruk.

⁶ Fra "Årsmelding 1998 – Barnevernets Utviklingssenter på Vestlandet"

Felles for prosjektene på dette området er at de kan karakteriseres som eksplorerende og metodeutviklende, med relativt brede problemstillinger. Temaområdet *kommunalt barnevern* har fokusert på virksomheter og beslutningsprosesser i det kommunale barnevernet. Å få fram kunnskap og drøftinger av hvordan avveininger vedrørende framgangsmåter, metoder og tiltak skjer, har her vært vesentlig. Innenfor temaområdet *samhandlingskompetanse* har foreldreveiledning og tverretattlig samarbeid vært vektlagt. Utprøving og utvikling av Marte Meo-metoden som sikter mot å få i stand kvalitative endringer i foreldres opplevelse av og atferd overfor sine barn, har her vært særlig sentralt.

I senterets arbeidsprogram for perioden 1997-2001, ble disse temaområdene videreført. Fosterhjemsarbeid, foreldrekompetanse med vekt på utviklingsstøttende kommunikasjon, og barnevernfaglig arbeid med vekt på beslutningsprosesser og tverrfaglig/etatlig samarbeid, er hovedtema for den faglige virksomheten. At de ansatte over tid har utviklet både kompetanse og nettverk innenfor disse områdene, ble her tillagt vekt. Å ivareta og videreføre kompetanse og nettverk, ble vurdert som en sentral oppgave i senterets videre virksomhet.

Når det gjelder *veiledning og konsultasjon*, opplevde senteret klart flest henvendelser de første årene, noe en klart ser som en effekt av styrkingsprogrammet for barnevernet som ble gjennomført i dette tidsrommet. Senteret har bidratt med konsultasjon, veiledning og samarbeid til en rekke institusjoner og enkeltpersoner, og har også påtatt seg mer langsiktige oppgaver innenfor veiledning og konsultasjon. *Formidling* har vært en sentral oppgave, og senteret har drevet utstrakt formidlingsvirksomhet i form av undervisning, foredrag, forelesninger og seminarvirksomhet. *Informasjonsarbeid og kontaktetablering* har vært bygd opp omkring å etablere og styrke senterets kontakter med barnevernfeltet. Her har samarbeidspartnere i første- og andre-linjetjenesten vært en viktig målgruppe, i tillegg til forsknings- og undervisningsmiljø

3.4 FORSKNINGS- OG UTVIKLINGSARBEID

De tre temaområdene som har vært prioritert i utviklingscenterets utviklingsarbeid ; fosterhjemsarbeid, samhandlingskompetanse og barnevernfaglig arbeid med vekt på kommunalt barnevern, har preget forsknings- og utviklingsarbeidet ved senteret. I den følgende oversikten og vurderingen av senterets FoU-virksomhet, har vi derfor valgt å ta utgangspunkt i disse tre tematiske områdene.

Fosterhjemsarbeid⁷

Temaområdet fosterhjemsarbeid har stått sentralt i senterets utviklingsarbeid siden oppstarten i 1993. Brede landsomfattende undersøkelser rettet mot å få fram fosterforeldres erfaringer (Havik 1996), og Næss, Havik, Offerdal & Wærness rapport fra 1998 "Erfaringer med barnevernloven i kommunene. Denne kunnskapskartleggende delen av senterets arbeid på området fosterhjem er senere blitt fulgt opp gjennom utarbeiding av en nasjonal kunnskapsstatus for fosterhjemsarbeid (Havik & Backe-Hansen 1998). Ved siden av disse bredt anlagte nasjonale undersøkelsene, har senteret vært engasjert i mer konkrete utviklingsrettede prosjekter i regionen. Dette har blant annet gitt senteret ansvar for gjennomføring og evaluering av et erfarings- og informasjons-utvekslingsseminar for sentrale aktører i fosterhjemsarbeid (Havik & Rød 1995). Det er gjennomført en undersøkelse vedrørende utilsiktet flytting fra fosterhjem (Rød & Havik 1996), og spørreskjema-undersøkelse i barnevernsfeltet vedrørende fosterhjemsarbeid (Havnen m.fl. 1998) samt en evaluering av en prøveordning med beredskapshjem tilknyttet barneverninstitusjon (Havnen & Havik 1998). I 1998 startet senteret i samarbeid med NOVA opp et fireårig forskningsprosjekt som fokuserer på risiko og utvikling blant barn som blir plassert utenfor hjemmet.

Utviklingssenterets arbeid knyttet til fosterhjem, har vært preget av en tett sammenveving mellom utviklingsarbeid og formidling. Kunnskapsgrunnetten har opparbeidet gjennom kartleggings- og utviklingsarbeid har blitt formidlet videre, ikke bare gjennom skriftlig publisering, men i stor grad gjennom foredrag, seminarinnlegg, undervisning, opplæring og kurs. Senterets ansatte har tatt aktiv del i formidling til barnevernsfeltet i bred forstand. Denne omfattende formidlingsvirksomheten har blant annet bestått i undervisning ved sosialarbeiderutdanning, kurs for ansatte i kommunal, fylkeskommunal og statlig barnevernstjeneste, kurs og opplæring for fosterforeldre, samt formidling til allmennheten gjennom avisartikler og deltakelse i radioprogram. Formidlingsvirksomheten har hatt et visst tyngdepunkt i Hordaland og Rogaland, men må likevel sies å hatt et klart nasjonalt nedslagsfelt.

Arbeidet på dette fagområdet har vært preget av kontinuitet, både tematisk og personellmessig, og senteret har gjennom dette utviklet "spiss-kompetanse" på feltet.

⁷ En oversikt over utviklingssenterets skriftlige produksjon på området fosterhjemsarbeid finnes i vedlegg 3.1

Foreldrekompetanse – utviklingsstøttende kommunikasjon

Utprøving og evaluering av Marte meo-metoden, har vært et prioritert arbeidsområde ved utviklingssenteret på Vestlandet fra oppstarten i 1993. Marte meo-metoden retter seg mot å få i stand kvalitative endringer i foreldres opplevelse av og atferd overfor barna sine. Utviklingsstøttende kommunikasjon er her et det sentrale element. Metoden er svært praktisk og konkret, og siden det eksisterer begrenset skriftlig materiale, var det i første fase sentralt å tilegne seg innsikt og erfaring i metoden gjennom praktisk arbeid kombinert med systematisk veiledning⁸. Senere har utdanning og sertifisering av Marte meo-terapeuter blitt en viktig arbeidsoppgave for senteret. Hoveddelen av arbeidet på dette området er finansiert eksternt.

Innenfor dette feltet har utviklingssenteret på Vestlandet stått for en omfattende undervisnings- og opplæringsvirksomhet. Det er gjennomført en rekke forelesninger, foredrag og seminar, i tillegg til kurs for helse- og sosialarbeidere. To-årige opplæringsprogram er gjennomført i fire av landets kommuner. Marte meo-metoden har dannet kjernen i denne virksomheten, og har lagt grunnlaget for utviklingen av et opplegg for forebyggende aktivitet i skolen, der kommunikasjonen mellom lærer, elev og foreldre er sentral. Her er det i tillegg til forelesninger og deltakelse på regionale samlinger, gjennomført en rekke kurs av ulik varighet for lærere. Også foreldreveiledning har inngått som en del av feltet utviklingsstøttende kommunikasjon. Virksomheten på dette området har som nevnt ovenfor i stor grad vært rettet mot veiledning og undervisning, men er også dokumentert gjennom skriftlig rapportering⁹ av opplæring i Marte meo-metoden i forelderådgiving (Mjeldheim & Skilbred 1992, Skilbred, Smith & Hognestad 1994), og erfaringer med bruk av Martemeo-metoden i tverretatlige profesjons-grupper (Skilbred 1998). Kontinuitet og (videre)utvikling av spesialkompetanse kjennetegner dette tematiske feltet, som har utviklet seg til å ha ikke bare regional, men også nasjonal rekkevidde.

Barnevernfaglig arbeid – beslutningsprosesser/tverrfaglig arbeid – tverretatlig arbeid¹⁰

Skjæringspunkt mellom foreldre, barn og offentlig barnevernstjeneste, er et tredje sentralt arbeidsområde for utviklingssenteret på Vestlandet. Feltet er preget av et nært samspill mellom senterets fagkompetanse og barnevernsfeltets behov for kunnskapsutvikling, evaluering og veiledning.

⁸ Fra: Skilbred, Smith & Hognestad (1994): "Opplæring i forelderådgivning etter Marte meo-metoden", skriftserie 1/1994, Barnevernets kompetansesenter på Vestlandet, Bergen

⁹ En oversikt over skriftlige arbeider på dette området finnes i vedlegg 3.2

¹⁰ For en oversikt over skriftlige arbeider på dette området; se vedlegg 3.3

Samarbeid innenfor barnevernsfeltet, i form av både tverretattlig og tverrfaglig arbeid, har vært et viktig arbeidsområde for Barnevernets utviklingssenter på Vestlandet. På dette området er det blant annet gjennomført en bred kartlegging av barnevernsfeltet i Hordaland, gjennom en spørreskjemaundersøkelse blant ansatte, og gruppesamtaler med barneverns-arbeidere og barnevernsansvarlige på ulike nivå (Havik & Iversen 1995). Senere er det gjort evalueringer av tverretattlige rådgivingsteam i Bergen kommune (Iversen & Havnen 1996)

Barnevernets virksomheter og institusjoner er et annet sentralt tema. Her inngår evaluering av en fylkeskommunal sterkinstitusjon, der formålet har vært å utvikle metoder for å gi ungdom et tjenlig helsetilbud (Iversen 1995, 1997)

Beslutningsprosesser i det kommunale og fylkeskommunale barnevernet er et tredje sentralt tema for utviklingssenteret. Her inngår blant annet en undersøkelse vedrørende forhandlingsmøtene i fylkesnemndene, basert på datamateriale fra alle landets fylkesnemnder (Havik & Iversen 1995, Iversen 1996). I tillegg er det arbeidet videre med analyser av fylkesnemndenes begrunnelser av vedtak, basert på materiale fra tre fylker (Havik 1999a og b). I forhold til arbeidet i fylkesnemndene, er det også gjennomført en nasjonal evaluering av ordningen med barnets talperson (Moldestad, Havik og Backe-Hansen 1998). Med utgangspunkt i materiale fra barnevernkontor i Bergen kommune, har senteret gjennomført en studie av barnevernets beslutninger i meldings- og undersøkelsessaker (Havnen, Christiansen & Havik 1998 a og b, Christiansen, Havnen og Havik 1998 a og b, Rød 1998). Formålet var her å beskrive og analysere barnevernets begrunnelser for beslutninger, for dermed å få innsikt i hvordan barnevernstjenesteloven ble forstått og brukt i praksis. En større surveyundersøkelse for å framskaffe kunnskap om hvordan barnevernsarbeidere gjør bruk av barnevernstjenesteloven, er også gjennomført (Havik 1999). Et prosjekt med sikte på metodeutvikling i kommunal barnevernstjeneste, ble startet opp ved årsskiftet 99/00. Prosjektet har tittelen: "Det vanskelige samarbeidet".

Senteret har uttrykt et klart ønske om å styrke kompetanse og innsats overfor atferdsvanskelige barn og unge, og er i gang med opplæring i metoden "Parent Management Training". På noe lengre sikt er planene å utvikle, utprøve og evaluere metoden.

På dette brede barnevernfaglige området har senteret i tillegg til generell formidlingsvirksomhet også påtatt seg mer langvarige veilednings- og konsultasjonsoppgaver. Det sentrale nedslagsfeltet for denne delen av senterets virksomhet er Hordaland fylke, og da i særlig grad Bergen kommune, men senteret driver også veiledning og konsultasjon i andre deler av Vestlandsregionen.

3.5 SENTERETS NETTVERK

Barnevernets Utviklingssenter på Vestlandet inngår i et bredt og mangfoldig faglig nettverk, der blant annet ansatte i barnevernsfeltet inngår, i tillegg organisasjoner, kommuner, fylkeskommuner, undervisnings- og forskningsinstitusjoner.

I dette kapitlet vil vi gi et bilde av senterets nettverk, ved å beskrive hvem som inngår i nettverket, og hvilke relasjoner nettverket består av. Til sist tar vi utgangspunkt i noen av senterets sentrale samarbeidsparter; fylkesmenn, fylkeskommuner og kommuner i Vestlands-regionen, og beskriver hvordan disse vurderer (samarbeidet med) utviklingssenteret.

Nettverk i barnevernsfeltet

Prosjektarbeid, der kommunene i Vestlands-regionen har vært både oppdragsgivere og ramme omkring datainnsamling, har skapt kontakt og nettverk mellom senteret. I noen tilfeller har senteret utført oppdrag for en eller flere kommuner, og gjennom dette arbeidet skapt gode forutsetninger for nettverksarbeid. I andre tilfeller er kommunene og de ansatte i kommunalt barnevern aktive medspillere i prosjektarbeid, f.eks ved å skaffe oversikt over og rekruttere mulige informanter til forskningsprosjekter.

Gjennom mange års aktiv formidlingsvirksomhet, med seminarer, konferanser og undervisning, har Barnevernets utviklingssenter opparbeidet god kontakt med store deler av barnevernsfeltet på Vestlandet. Dette har blant annet sammenheng med at ansatte ved senteret har vært aktivt involverte i videreutdanning i barnevern, og på den måten kommet i direkte kontakt med barnevernsfeltet. Aktiv deltaking i barnevernsfeltet over tid, har ført til at utviklingssenteret og dets ansatte i stor grad oppleves som "kjente" blant samarbeidspartene. Blant de ansatte ved utviklingssenteret blir dette uttrykt slik: *"Det er ingen fremmede som ringer til oss; jeg opplever at de kjenner godt til oss"*

Fylkeskommunen i de tre Vestlandsfylkene, samt sosial- og familieavdelingene ved fylkesmennsembetene, er sentrale samarbeidsparter for utviklingssenteret. Kontakten mellom disse institusjonene og senteret er både av formell og uformell art. Det formelle samarbeidet blir ivaretatt gjennom faste, årlige kontaktmøter med gjensidig utveksling av informasjon. Det mer uformelle samarbeidet er preget av telefonkontakt og personlige nettverk.

Når fylkesmennene og fylkeskommunene arrangerer kurs og seminarer, er det ofte med innledere fra utviklingssenteret. Både fylkeskommunene og fylkesmennene

fungerer som oppdragsgivere for prosjekter som blir utført av senteret. Barnevernsansvarlige ved fylkesmennsembetene ser det i tillegg som en viktig oppgave å formidle ny kunnskap og bidra til fagutvikling i det kommunale barnevernet. I denne sammenhengen blir utviklingsarbeidet som foregår ved senteret på Vestlandet oppfattet som en sentral kilde til videre kunnskapsutvikling.

"Faglige nettverk"

Gjennom samlokaliseringen med Senter for videreutdanning i barnevern, Det psykologiske fakultet og Regionsenter for barne- og ungdomspsykiatri, inngår utviklingssenteret i et faglig nettverk. Samarbeidet med videreutdanning i barnevern er basert på at flere av de ansatte ved utviklingssenteret er engasjert i undervisning og veiledning.

Utviklingssenteret har også utviklet et faglig samarbeid med det samfunnsvitenskapelige miljøet ved Universitetet i Bergen, stiftelsen SEFOS og LOS-senteret. I tillegg er det etablert samarbeid med Høgskolen i Bergen. Dette samarbeidet har blant annet gitt seg konkrete utslag gjennom prosjektsamarbeid.

Samarbeidet med de øvrige utviklingssentre for barnevern, er i stor grad knyttet til samarbeid med konkrete prosjekter. "Fylkesnemndprosjektet"; et stort forskingsprosjekt der alle sentrene, også NOVA, deltok, var et viktig grunnlag for samarbeid i oppstartfasen av sentrene. Senere har samarbeidet for senteret på Vestlandet sin del foregått på prosjektbasis, slik at det i et prosjekt har vært naturlig å etablere samarbeid med senteret i Trondheim, mens enkeltforskere ved NOVA har vært samarbeidspartner i andre sammenhenger.

I tillegg til det rent prosjektbaserte samarbeidet, har utviklingssenteret i to ulike perioder ansatt veildere fra henholdsvis Utviklingssenteret i Midt-Norge og NOVA i bistillinger. Disse veilederne har vært engasjert i konkret prosjektarbeid og i generell faglig veiledning.

Utviklingssenteret på Vestlandet har også utviklet et internasjonalt kontaktnett, der et fagmiljø i Nederland er sentralt i forhold til arbeid med Marte Meo-metoden, og et felles drøftingsforum for nordisk sosialt arbeid har en viktig funksjon i forhold til senterets generelle barnevernfaglige arbeid.

3.6 VURDERINGER FRA SENTERETS SAMARBEIDSPARTER

Fylkesmenn og fylkeskommuner har gjennom telefonintervju gitt uttrykk for sine vurderinger av og forventninger til utviklingssentrene. For Barnevernets utviklingssenter på Vestlandet går disse vurderingene i stor grad i positiv retning. Samarbeidspartene på fylkesnivå trekker fram positive erfaringer fra kontaktmøtene, som har vært en fast tradisjon gjennom flere år. På disse kontaktmøtene har utviklingssenteret lagt fram sine planer for virksomheten, og fylkesnivået har kommet til orde med sine forventninger og ønsker.

En god del av samarbeidet mellom utviklingssenteret og fylkesnivået er knyttet til kursvirksomhet og undervisningsoppdrag. Fra fylkeskommunens og fylkesmannens side blir utviklingssenteret opplevd som en aktiv og oppsøkende samarbeidspart, som *"er på tilbudssiden"*. Fylkesnivået kjøper en rekke tjenester fra utviklingssenteret, og vurderer det som viktig å ha tilgang på denne kompetansen i sin region: *"I vår bransje er vi utsatt for mye kritikk, og står overfor mange vanskelige avgjørelser. Da er det viktig med forskning og dokumentasjon som kan bidra til å gi et bedre kunnskapsgrunnlag og legitimere det vi driver med"*.

Samtidig som samarbeidet med utviklingssenteret blir vurdert som godt, uttrykker representanter for både fylkesmenn og fylkeskommuner et klart ønske om mer kontakt. I særlig grad ser en for seg at senteret i framtida skal være mer aktive i forhold til fylkene Sogn og Fjordane og Rogaland. En av de ansatte på fylkesnivået uttrykker det slik: *"Vi har et klart ønske om å få større plass hos senteret. Nå har vi et inntrykk av at det er et senter for Hordaland, mer enn for regionen"*. Når slike innvendinger kommer fram, er det ikke ment som en entydig kritikk, men mer som en påpeking av senterets situasjon med hensyn til ressurser og kapasitet. En klar forståelse av at det må tilføres ekstra ressurser dersom senteret i større grad skal ta et regionalt ansvar, er til stede. Slik kommer dette synet til uttrykk:

"Dersom de skal jobbe mer prosjekt her i vårt fylke, så koster det mer. Og det er klart, dersom de skal ta sitt større regionale ansvar på alvor, så må en spørre: Har de midler til å praktisere likeverd i regionen?"

Forventningene til utviklingssenterets framtidige rolle i barnevernsfeltet i regionen blir uttrykt tydelig:

"Vi har et ønske om at de skal presentere sin forskning i vårt fylke. Nå gjør de selvsagt også det i dag, men bare det vi har betalt dem for å gjøre. Jeg vil gjerne at vi skal kunne bruke deres kunnskap i vårt informasjons-

arbeid. Sånn at vi kan få til faglig stimulering og fagutvikling i hele barnevernet. At det ikke bare blir enkeltoppdrag, men at vi tar et samlet tak”.

3.7 UTVIKLINGSSENTRET SETT FRA DET KOMMUNALE BARNEVERNET

En sentral oppgave for utviklingssenteret på Vestlandet har vært formidling. Denne formidling av kunnskap har både skjedd ved at senteret har arrangert seminar og konferanser for kommunene i regionen, men ikke minst ved at de har deltatt på videreutdanninger i barnevernet, og gjennom den kommet i kontakt med praksisfeltet. For å bruke et sitat som vi brukte tidligere i kapitlet: *”det er ingen fremmede som ringer til oss; jeg opplever at de kjenner godt til oss.”*

Tabell 3.1 viser at det inntrykk ansatte i utviklingssenteret sitter med når det gjelder praksisfeltets kjennskap i all hovedsak stemmer. 79% av alle som har svart kjenner til utviklingssenteret. Her er også forskjellene mellom kommunestørrelse små. 17% sier at de ikke kjenner til utviklingssenteret.

Tabell 3.1 Kjenner du til Barnevernets utviklingssenter

	Små	Mellomstore	Store	Totalt
Ja	83	76	80	79
Nei	10	19	18	17
Vet ikke	7	5	2	4
SUM	100	100	100	100
N	30	83	84	197

Når det gjelder respondentenes vurdering av kvaliteten på de tjenester som utviklingssentert yter, er det 85% som sier at den er bra eller meget bra. Bare 15% uttrykker at den er dårlig. En mulig forklaring på dette kan både være at kommunene i all hovedsak er fornøyd med de konkrete oppgaver utviklingssenteret har utført, både gjennom konkrete prosjekter i den enkelte kommune, men også gjennom den produksjon av rapporter som kommer fra senteret.

Tabell 3.2 Hvordan vurderer du kvaliteten på de tjenester utviklings-sentret yter?

	Små	Mellomstore	Store	Totalt
Dårlig		16	17	15
Bra	46	49	57	52
Meget bra	54	35	26	33
SUM	100	100	100	100
N	11	45	53	109

Også når det gjelder vurdering av relevansen på de tjenester som utviklingssenteret yter er respondenten i all hovedsak fornøyd. Det interessante her er at det er småkommunene som uttrykker mest tilfredshet med relevansen. Her er det 62% som uttrykker at den er meget bra, mens bare 26% av de store kommunen uttrykker det samme. Det er likevel 36% totalt sett som vurderer relevansen av utviklingssenterets tjenester som meget bra.

Tabell 3.3 Hvordan vurderer du relevansen på utviklingssentrene tjenester i forhold til kompetansebehovet i din arbeidssituasjon

	Små	Mellomstore	Store	Totalt
Dårlig	15	17	22	20
bra	23	41	52	44
meget bra	62	42	26	36
SUM	100	100	100	100
N	13	46	54	113

3.8 OPPSUMMERING

Barnevernets Utviklingssenter på Vestlandet har i hele driftsperioden vært preget av kontinuitet når det gjelder ledelse, personell og faglige temaområder. Dette har gjort det mulig å arbeide over tid innenfor avgrensede temaområder, og på den måten opparbeide både faglig fordypning og tett kopling til barnevernsfeltet. Innenfor temaet fosterhjem og fosterhjemsarbeid framstår utviklingssenteret med nasjonal spisskompetanse. Nær kontakt med og tette nettverk til store deler av barnevernsfeltet, særpreger utviklingssenteret på Vestlandet, som i stor grad har prioritert formidling. Dette har gitt solid forankring i barnevernsfeltet ikke bare regionalt, men også nasjonalt.

4 BARNEVERNETS UTVIKLINGSSENTER I MIDT-NORGE

4.1 BAKGRUNN

Bakgrunn for opprettelsen

Ved opprettelsen ble det lagt vekt på at Utviklingssenteret i Midt-Norge skal ha et særlig ansvar overfor de tre fylkene Møre og Romsdal, Nord- og Sør-Trøndelag, men skal også bidra til nasjonal fagutvikling, gjennom samarbeid med øvrige utviklingssenter.

Formål og oppgaver

Vedtektene definerer utviklingssenterets formål som "å utføre og formidle kvalifisert og handlingsrelevant utviklingsarbeid innenfor barnevernets sentrale områder og praksisfelt. Senterets utviklingsarbeid skal sette barns interesser i sentrum, og bygge på en tverrfaglig tilnærming".¹¹

Videre heter det i vedtektene at utviklingssenterets virksomhet skal omfatte:

- forskning og utviklingsarbeid
- metodeutvikling
- veiledning og konsultasjon
- formidling av relevante forskningsresultater
- informasjonsarbeid og kontaktetablering
- konsulentoppdrag

4.2 ORGANISASJONSFORM

Barnevernets kompetansesenter i Midt-Norge ble i 1993 opprettet som en faglig enhet ved Norsk senter for barneforskning (NOSEB). En navneendring i 1995 ga senteret navnet Barnevernets utviklingssenter i Midt-Norge. Fra 1. januar 1997, da den fireårige prøveperioden for utviklingssentrene var slutt, fikk utviklingssenteret ny status, og ble definert som en selvstendig faglig og administrativ enhet ved NOSEB, under Allforsk. Fra 1999 gikk NOSEB inn som en del av NTNU, og BUS ble værende på Dragvoll Gård. Utviklingssenteret er definert som en egen avdeling i Allforsk. Senere har BUS inngått samarbeid med, og blitt samlokalisert med Regionsenter for barne- og ungdomspsykiatri (RBUP).

¹¹ Fra: Vedtekter og program, Barnevernets Utviklingssenter i Midt-Norge, s 1

Programstyret for Barnevernets utviklingssenter i Midt-Norge har 5 medlemmer, hver med personlige varamedlemmer. Stiftelsen Wøyen, Sør-Trøndelag Barnevernsamband har en representant hver. Fylkesmannsembetene i Midt-Norge har oppnevnt en felles representant, og det samme har høgskolene i regionen og fylkeskretsene i Kommunenes Sentralforbund. Utviklingssenterets daglige leder er sekretær for programstyret, og forbereder sakene. Sekretæren har tale- og forslagsrett.

Økonomi

Driften ved utviklingssenteret er basert på årlige tilskudd fra Barne- og familiedepartementet og Wøyen-stiftelsen. I 1998 utgjorde disse basisbevilgningene til sammen 1,7 millioner. Utviklingssenteret hadde i 1998 en omsetning på totalt 2,1 millioner¹². Det resterende ble i hovedsak tjent inn på eksterne prosjekter.

Faglig kompetanse

Senteret hadde i 1999 to forskere (forsker III) i full stilling, samt en forskningsassistent og en hovedfagsstudent. I tillegg er en professor og en forsker II tilknyttet utviklingssenteret i 20%-stilling. Senteret har en administrativt ansatt i 50% stilling. Felles for de ansatte er at de har sosialfaglig bakgrunn gjennom utdanning og praksis.

4.3 SENTRALE ARBEIDSOMRÅDER

Senteret har profilert sin faglige virksomhet innenfor tre hovedområder:

- arbeid for å styrke barnevernet i de mindre kommuner
- arbeid for å styrke kompetansen/effektiviteten i kommunale hjelpetjenester der ulike profesjoner og instanser samarbeider
- fremme fagutvikling innenfor de fylkeskommunale barnevernstjenester med sikte på å bedre vilkårene for barn og unge under offentlig omsorg

I programnotatet for virksomheten legger en vekt på at sentere disponerer begrensede økonomiske ressurser. En har derfor lagt vekt på å ta i bruk effektive og fleksible *virkemidler* i sitt arbeid¹³. Dette innebærer at senteret svarer på alle henvendelser ved å gi avgrenset veiledning og videreformidling til andre instanser.

¹² Fra: Årsmelding 1998, Barnevernets Utviklingssenter i Midt-Norge, s 3

¹³ Fra "Program for virksomhet ved Barnevernets kompetansesenter i Midt-Norge, vedtatt av Styringsgruppen for senteret 1996).

Mer langvarig prosjektveiledning over tid vil være et egnet virkemiddel ved spesielle prosjekter der fagutvikling står i fokus, senteret har kompetanse og prosjektene hører inn under senterets programområder. I tillegg vil senteret ta initiativ til fagutviklingsprosjekter på enkelte områder, med utgangspunkt i programmets hovedsatsingsområder. Her vil utvikling av forskingskompetanse på feltet være et sentralt virkemiddel. Formidling av erfaringer og resultater tilbake til barnevernsfeltet, vil også være et sentralt virkemiddel i senterets arbeid.

4.4 FORSKNINGS- OG UTVIKLINGSARBEID

Senteret har prioritert tre sentrale arbeidsområder for sin faglige virksomhet; styrke barnevernet i mindre kommuner, styrke kompetansen i kommunale hjelpetjenester, og bidra til fagutvikling innenfor fylkeskommunale barnevernstjenester. Den følgende oversikten og vurderingen av senterets samlede FoU-virksomhet, tar utgangspunkt i disse temaområdene, og tar i tillegg opp det generelle barnevernfaglige utviklingsarbeidet som blir utført ved senteret, samt et forholdsvis nytt forskningsfelt; frivillig arbeid.

Barnevern i mindre kommuner¹⁴

Barnevernet i mindre kommuner blir oppfattet å stå overfor særlige faglige utfordringer, og senteret har engasjert seg på dette feltet. En studie av samarbeidsrelasjoner basert på intervjuer med kommuner i Nordland, viser hvordan samarbeid på barnevernsfeltet varierer sterkt ut fra lokale forhold (Lichtwarck 1993). Senere er det gjort en utredning om barnevernet i Averøy kommune (Clifford & Tjelflaat 1996). Utredningen er formet som et internt arbeidsdokument til bruk i kommunen, ved framtidige veivalg i forhold til organisering og valg av virkemidler. En undersøkelse av faglig arbeid og samarbeidsrelasjoner i barnevernet i Ulstein kommune (Utgaard 1998), er gjennomført med tanke på kommunens videre arbeid med utvikling av dette feltet.

Å trekke klare grenser mellom faglige arbeid som fokuserer på samarbeid og kompetanseutvikling i kommunale hjelpetjenester, og fagutvikling som spesielt retter seg mot forhold i mindre kommuner, er trolig verken hensiktsmessig eller ønskelig. Det er derfor grunn til å forvente et betydelig (tematisk) overlapp mellom disse to temaene.

¹⁴ For en overskrift over skriftlige arbeider på dette området, se vedlegg 4.1

Kommunale hjelpetjenester – samarbeid og kompetanseutvikling¹⁵

Et mangeårig samarbeid med Trondheim kommune danner kjernen i utviklingssenterets arbeid på dette feltet. Kartlegginger og evalueringer av hjelpetjenesten i ulike bydeler i Trondheim (Clifford & Dalsnes 1992, Clifford, Marthinsen & Samuelsen 1996, Tjelflaat & Nerbø 1997), samt kartlegging av ungdomstiltak i en bydel (Tjelflaat, Bringanger & Hanssen 1997), har rettet oppmerksomhet mot samarbeid og kompetanseutvikling i det kommunale barnevernet. En gjennomgang av inntakssituasjonen for barnevernet i Trondheim kommune, basert på karierene til 1000 meldte barn i perioden 1994/95 (Drugli & Marthinsen 1998) avdekket førmeldingsfasens sentrale funksjon, samt behovet for gjennomgang av kvalitet på rapporteringsarbeid. Gjennom dette grundige kartleggingsarbeidet på ulike områder, ble det etter hvert tydelig at behovet for utvikling og rutiner i forhold til informasjonshåndtering var stort i barnevernsfeltet. Dette dannet grunnlaget for flere prosjekter omkring utvikling av styringsinformasjon (Marthinsen & Arntzen 1998, Marthinsen & Arntzen 1999), der forsøk er gjennomført innenfor kommunale hjelpetjenester med videreutvikling av planverktøy og rutiner som formål.

På oppdrag fra hjelpetjenesten i et av Trondheims distrikter, er det gjennomført en evaluering av familiekonferanse som metode i barnevernets arbeid med innvandrerfamilier (Tjelflaat 1998).

Senteret har også gjennomført en kartlegging av hvordan kommuner i Sør-Trøndelag gjør bruk av fylkeskommunale tjenester for barn og ungdom (Clifford, Utgaard, Jørgensen & Høyvik 1994). Oppdragsgiver for dette arbeidet var Sør-Trøndelag fylkeskommune. Senere har senteret deltatt i utvikling og evaluering av et seminarprosjekt i Sør-Trøndelag, der formålet var å styrke statlige etaters rolle i utviklingen av kommunale tjenester (Clifford & Rolness 1996).

Fylkeskommunale barnevernstjenester¹⁶

På dette feltet har virksomheten ved senteret i særlig grad vært rettet mot ungdom og barnevernstiltak. Evalueringer av fylkeskommunale tiltak (Tjelflaat & Marthinsen 1994) og kommunale tiltak (Clifford 1996) rettet mot ungdom, representerer "typiske" arbeid i senterets engasjement innenfor feltet.

Et kjennetegn ved arbeidene på området fylkeskommunale barnevernstjenester, er at de i stor grad søker å bringe inn et brukerperspektiv; det er de unge brukerne av tjenestene som blir intervjuet og kommer til orde med sine vurderinger og

¹⁵ For en oversikt over skriftlige arbeider på dette området, se vedlegg 5.2

¹⁶ For en oversikt over skriftlig arbeid på dette området, se vedlegg 5.3

synspunkter. Dette er særlig tydelig i evalueringen av en korttidsinstitusjon for unge (Clifford & Arnesen 1997) og en utredning av et ressurscenter for unge (Arnesen og Clifford 1997).

I tillegg til evalueringer av tiltak og institusjoner rettet mot unge, er det gjennomført en utredning om samarbeid mellom ulike fylkeskommunale hjelpe-tjenester for barn og unge i Sør-Trøndelag (Clifford & Utgaard 1995), og en evaluering av forebyggende prosjekt for unge ved videregående skoler i Sør-Trøndelag (Clifford & Wikan 1995).

Utviklingssenteret har også deltatt i arbeidet med å utvikle rutinehåndbok og veiledning for barnevernstjenestens arbeid med barn i fosterhjem (Rø, Helgeland, Hoviosen & Marthinsen 1994).

Frivillig aktivitet¹⁷

Studier av unge voksnes frivillige organisasjonsaktivitet er et nytt felt som har vokst fram ved senteret. Sammenhengen mellom frivillig aktivitet i voksenalder og tidligere aktivitet i barne- og ungdomsårene står sentralt i dette arbeidet, som bygger på en spørreundersøkelse blant et nasjonalt utvalg på 2000 personer, kombinert med intervjuer (Clifford 1997, Tjelflaat & Clifford 1999). Fra senterets side oppfatter en ikke dette feltet som direkte relatert til kjernebarnevernet, men likevel som en form for kunnskapsutvikling som kommer barnevernet til gode¹⁸.

Generelt barnevernfaglig arbeid¹⁹

Utviklingssenteret har engasjert seg over et bredt felt, og har ved siden av tematisk rettede prosjekt, også arbeidet innenfor det en kan kalle generelt barnevernfaglig arbeid. Dels er dette teoretisk videreutvikling av konkrete utviklingsprosjekter, og dels er dette generell kompetanseheving og faglig engasjement i barnevernsfeltet.

Tema som særlig er viet oppmerksomhet gjennom artikler i fagtidsskrift; kompetansebehov i barnevernsfeltet (Clifford, Lichtwarck & Moe 1993), og tverrfaglig/tverr-etatlig samarbeid (Clifford 1993, Clifford 1996, Ingerslev 1998, Marthinsen 1992, 1997, 1999, Samuelson & Clifford 1998, Tjelflaat & Tronvoll 1996) og behovet for å fokusere på barnet i barnevernet (Tjelflaat 1998).

¹⁷ For en oversikt over skriftlig arbeid på dette området, se vedlegg 5.4

¹⁸ Årsmelding 1998, Barnevernets utviklingssenter Midt-Norge, s 4

¹⁹ For en oversikt over skriftlig arbeid på dette feltet, se vedlegg 5.5

I tillegg har senteret redigert en artikkelsamling som speiler nyere forskning på barnevernsfeltet i bred forstand (Marthinsen, Tjelflaat & Utgaard 1997), og en rapport fra nordisk symposium om forskning i sosialt arbeid (Marthinsen & Ekberg 1997). Senteret har også vært representert i redaksjonskomiteer for den årlige Barnevernsboka.

4.5 SENTERETS NETTVERK

Barnevernets Utviklingscenter i Midt-Norge er del av et bredt og sammensatt nettverk. Her er barnevernsfeltet i vid forstand; bestående av ansatte i kommunal, fylkeskommunal og statlig barnevernstjeneste en viktig del, i tillegg til ulike undervisnings- og forskingsinstitusjoner.

I dette kapitlet gir vi innledningsvis et bilde av utviklingscenterets nettverk, ved å beskrive hvilke parter som inngår i nettverket, og hvilke relasjoner nettverket består av. Avslutningsvis tar vi utgangspunkt i intervjuer med sentrale aktører i nettverket; fylkesmenn, fylkeskommuner og kommuner i Midt-Norge, og beskriver hvordan disse vurderer relasjoner til og samarbeid med utviklingscenteret.

Nettverk i barnevernsfeltet

Gjennom prosjektarbeid, delvis på eget initiativ, og delvis på oppdrag, har senteret over tid opparbeidet seg et stort nettverk i barnevernsfeltet i Midt-Norge. En særlig sentral samarbeidspart har oppvekstetaten i Trondheim kommune vært. Samarbeid gjennom mange år, der oppvekstetaten har vært både oppdragsgiver og samtalepart, har skapt en viktig og langvarig relasjon mellom etaten og utviklingscenteret.

Fylkesmennsembetene, i særlig grad Nord- og Sør-Trøndelag, har vært svært viktige samarbeidsparter for senteret. Betydningen av dette samarbeidet var trolig størst i senterets første år, da fylkesmennene hadde en sentral rolle i å kanalisere statlige midler til forsknings- og utviklingsarbeid. Senere har samarbeidet tatt en noe annen retning; fra å være betydningsfulle oppdragsgivere, har fylkesmennene i større grad blitt en samarbeidspart i formidling, gjennom å arrangere konferanser og seminarer med barnevernsfeltet i bred forstand som målgruppe.

Ved å ta del i barnevernsfeltet gjennom ulike forsknings- og utviklingsoppdrag, har senteret opparbeidet en bred kontaktflate til barnevernsarbeidere i kommuner og fylkeskommuner. Hovedinntrykket er at det blant de aktører som på denne måten *har hatt kontakt med utviklingscenteret*, er stor grad av tilfredshet. Det er imidlertid

også en klar tendens blant andre av senterets potensielle brukere, at det eksisterer et uttrykt ønske om *mer og bedre* kontakt.

”Faglige nettverk”

Den mangeårige samlokaliseringen med Norsk Senter for Barneforskning (NOSEB), har hatt stor betydning for senteret og fagutviklinga som har foregått der. NOSEB har vært sentral både i utvikling og gjennomføring av prosjekter i barnevernsfeltet. Senere, etter nedleggningen av NOSEB, har RBUP blitt en tilsvarende viktig samarbeidspart for fagutvikling og gjennomføring av prosjekter. I tillegg har Institutt for sosialt arbeid ved NTNU vært en viktig del av utviklings-senterets faglige nettverk.

Også utviklingssenteret i Midt-Norge har deltatt i ”fylkesnemndprosjektet”, et felles stort forskningsprosjekt, der samtlige utviklingssentre deltok. Senere har samarbeidet med de øvrige utviklingssentre hatt et mer tilfeldig preg; det har vært samarbeid om utvikling og gjennomføring av enkeltprosjekter. Enkeltforskere ved NOVA har vært involvert i faglig arbeid knyttet til prosjektgjennomføring og fagutvikling. Utviklingssenteret i Midt-Norge har i perioder hatt konkrete veiledningsoppdrag i forhold til utviklingssentrene i Nord-Norge og på Vestlandet. Denne veiledningen har hatt et langvarig preg, og har vært knyttet til gjennomføring av NFR-finansierte forskningsprosjekter.

I internasjonalt perspektiv, er det i første rekke universitetene i Lancaster og Swansea som faglig sett har vært sentrale for medarbeiderne ved utviklingssenteret.

Vurderinger fra senterets samarbeidsparter

Når senterets samarbeidsparter hos fylkesmenn og fylkeskommuner blir bedt om å vurdere ikke bare sine erfaringer med, men også sine forventninger til utviklingssenteret i framtida, er oppfatningene delte.

Felles for de ulike samarbeidspartene, er at de opplevde oppstarten og de første driftsårene til utviklingssenteret som svært positivt. Gjensidige orienteringsmøter, og engasjement fra utviklingssenteret i lokale prosjekter, preget denne første tiden. En av samarbeidspartene beskriver denne perioden slik: *”da vi hadde samarbeid, opplevde jeg det som særs fruktbart og aktivt”*. Samarbeidet var tett og stabilt, og en medvirkende årsak til dette, er nok den kanaliseringen av statlige midler som foregikk gjennom fylkesmennene. Selv om det foregår en god del prosjekt-samarbeid også i dag, der fylkesmannen er oppdragsgiver, var det langt mer av denne typen kontakt *”i den tida da vi hadde penger”*. Den første tiden ble

kontakten opplevd som tett og stabil, mens den senere har avtatt noe. Reduksjon i økonomisk handlefrihet hos oppdragsgivere blir trukket fram som en mulig årsak, personellutskifting hos utviklingssenteret med manglende kontinuitet som resultat, er et annet forhold som blir nevnt som forklaring.

I dag er relasjonen mellom senteret og fylkesmenn/fylkeskommuner i regionen preget av samarbeid gjennom kurs, seminar og formidlingsvirksomhet. Fylkesmenn og fylkeskommuner står også som oppdragsgivere for enkeltprosjekt som blir gjennomført på institusjons- eller kommunenivå.

Klare ønsker om mer og tettere samarbeid med utviklingssenteret, kommer til uttrykk når fylkeskommuner og fylkesmenn blir bedt om å vurdere sine erfaringer med utviklingssenteret så langt. En etterlyser aktive utspill fra senteret, og hevder at senteret er i ferd med å bli "utydelige". Enkelte mener at profilen er blitt for ensidig; *"det har aldri vært hensikten at de skulle være et kompetansesenter for Trondheim kommune"*.

Forventningene til utviklingssenterets framtidige rolle går i retning av mer kontakt, mer samarbeid og større gjensidighet. Senteret blir tillagt ansvaret for å legge til rette for økt kontakt, gjennom mer aktiv markedsføring, og større engasjement i alle deler av regionen. Samarbeidspartene har klare forventninger til utviklingssenteret i framtida, og en uttrykker det slik: *"Jeg ønsker at de skal bli et kraftisentrum for faget barnevern"*. Flere uttrykker lignende ønsker; at utviklingssenteret skal "komme på banen", og bli en selvstendig og sterk aktør på feltet fagutvikling i barnevernet. En forventer at senteret skal *"gripe fatt i allmenne og relevante problemstillinger for barnevernet"*.

Samarbeidspartene trekker fram at nytteverdien av senterets skriftlige arbeider er stor, men savner likevel *"en mer samordnet og helhetlig innfallsvinkel til barnevernsfeltet, slik at det kan henge i hop"*. Et felles formidlingssted, der en bred presentasjon av senterets arbeid kan skje, blir etterlyst.

4.6 UTVIKLINGSSENTERET SETT FRA DET KOMMUNALE BARNEVERNET

Barnevernets utviklingssenter i Midt-Norge uttrykker også viktigheten med formidling av kompetanse til det kommunale barnevernsfeltet. Det har likevel ikke vært en sterk prioritert oppgave, på samme måte som det uttrykkes ved utviklingssenteret på Vestlandet. Utviklingssenteret i Midt-Norge er "åpent" i den

forstand at de svarer på alle henvendelser de får fra kommunene, men driver i liten grad med "oppøkende" arbeid.

Tabell 4.1 viser at 65% av respondentene som tilhører utviklingssenterets region kjenner til utviklingssenteret. Tabellen viser også at det er store variasjoner mellom de ulike kommunistørrelsene. Hele 86% av respondentene i de store kommuner kjenner til barnevernets utviklingssenter, mens bare 48% i de små kommunene gjorde det samme. Sett i forhold til at senteret ønsker å vektlegge en småkommune profil, så har en ikke lyktes med å gjøre senteret kjent i disse kommunene.

Tabell 4.1 Kjenner du til Barnevernets utviklingssenter

	Små	Mellomstore	Store	Totalt
Ja	48	65	86	65
Nei	45	30	9	30
Vet ikke	7	5	5	5
SUM	100	100	100	100
N	29	63	22	114

Når det gjelder respondentenes vurdering av kvaliteten av de tjenester som utviklingssenteret yter, er det også er viktig å gjøre oppmerksom på at antallet som har svart på dette spørsmålet er lavt. Med dette forbehold, så er det 72% som mener at kvaliteten på tjenestene er bra eller meget bra. Blant de store kommuner er det 82% som mener det samme.

Tabell 4.2 Hvordan vurderer du kvaliteten på de tjenester utviklingssenteret yter

	Små	Mellomstore	Store	Totalt
Dårlig	37	32	18	27
bra	63	58	59	59
meget bra		10	23	13
SUM	100	100	100	100
N	8	19	17	44

Den samme tendensen ser vi i tabell 4.3. Her er det relevansen på de tjenester som utviklingssenteret gir som respondenten blir bedt om å ta stilling til. Her er det 69% som mener at relevansen på tjenesten er bra eller meget bra, mens 27% mener relevansen er dårlig. Her vil vi igjen påminne om at relevansen i stor grad vil være knyttet til hvilke forventninger en har, og disse kan være svært forskjellig både mellom kommune typer og ansatte i det kommunale barnevernet. Det er likevel

verdt å merke seg at de store kommuner, altså de som bruker utviklingssenteret mest, der er det 79% som vurderer relevansen som bra eller meget bra.

Tabell 4.3 Hvordan vurderer du relevansen på utviklingssentrenes tjenester i forhold til kompetansebehovet i din arbeidssituasjon

	Små	Mellomstore	Store	Totalt
Dårlig	33	41	21	32
bra	56	32	63	48
meget bra	11	27	16	21
SUM	100	100	100	100
N	9	22	19	50

4.7 OPPSUMMERING

Utviklingssenteret i Midt-Norge har valgt å profilere sin faglige virksomhet omkring tre sentrale arbeidsområder; styrking av barnevern i mindre kommuner, styrking av kompetanse i kommunale hjelpetjenester og fagutvikling innenfor fylkeskommunale barneverntjenester. Gjennom et bredt faglig engasjement har senteret lyktes i å skape kontakt og nettverk til barnevernsfeltet, i første rekke i den omkringliggende region. At bare totalt 65% av de ansatte i det kommunale barnevernsfeltet i egen region kjenner til senteret, er på mange måter ikke i samsvar med utviklingssenterets satsing på "styrking av barnevernet i mindre kommuner"

Omfattende organisatoriske endringer, blant annet knyttet til "løsrivelse" fra Norsk Senter for Barneforskning (NOSEB), har i tillegg til utskifting av personell og leder, i perioder gjort det nødvendig å bruke betydelige administrative, økonomiske og personellmessige ressurser på å konsolidere senteret.

5 NÆRMERE OM KOMMUNENES VURDERINGER AV UTVIKLINGSENTRENE

5.1 INNLEDNING

I kapitlene 2, 3 og 4 har vi bl.a sett på hvordan ulike sentrale samarbeidspartnere vurderer utviklingssentrene i de respektive regioner. Først og fremst basert på kvalitative intervju, men også gjennom deskriptive tabeller fra spørreundersøkelsen blant ansatte i den kommunale barneverntjeneste. I dette kapittel vil vi gå nærmere inn på det kommunale barnevernets vurderinger, og fokusere på sammenhenger mellom ulike variabler.

For å få det til må vi gjøre bruk av andre teknikker enn vanlige krysstabeller. Fordelene med krysstabellene er at de gir en oversikt om fordelinger og mulige sammenhenger om ulike spørsmål. Men disse sammenhengene sier strengt tatt ingen ting om påvirkning. I dette kapittel skal vi basere oss på multivariat regresjon.²⁰, for bedre å kunne vurdere hva som har stor og liten betydning i forhold til spørsmålene om *ulike faktorerers betydning for om det kommunale barnevernet etterspør tjenester fra utviklingssentrene, og ulike faktorerers betydning for vurdering av relevans av utviklingssenterets tjenester*. I tabellene benyttes beta-koeffisient, som uttrykker hvilken påvirkning en uavhengig variabel har på den avhengige variabel i modellen. I tillegg vises Pearsons r, som uttrykker den bivariate sammenhengen, dvs den sammenhengen det er mellom de uavhengige variablene uten at det kontrolleres for betydningen av de andre uavhengige variablene i modellen.

Når vi kommenterer sammenhengene i teksten vil vi ofte benytte begrepet "signifikant sammenheng", som betyr at sammenhengen er så sterk at den er til å stole på. Signifikant angir sannsynligheten for at den sammenheng vi finner mellom en uavhengig og en avhengig variabel skyldes tilfeldig variasjon eller utvalgsfeil. Når sammenhengen er signifikant, uttrykkes dette med stjerne(*). Antall stjerner angir graden av signifikans. En stjerne betyr at sannsynligheten for at sammenhengen skyldes tilfeldig variasjon eller utvalgsfeil, er mindre enn 10

²⁰ Regresjon er en teknikk som ofte benyttes for å analysere årsakssammenhenger, og som beregner hvor mye en gitt endring i en uavhengig variabel, forventes å påvirke den avhengige variabel. For eksempel vet vi at det i Norge er en sammenheng mellom utdanning og inntekt. Regresjon vil kunne benyttes til å beregne hvor stor påvirkning en kan forvente at utdanning har på inntekt (se for eksempel Hellevik 1980, eller Gujarati 1988). Multivariat regresjon (i motsetning til bivariat) betyr at vi inkluderer flere mulige påvirkningsvariabler i analysen samtidig, slik at vi kontrollerer for den innvirkning som påvirkningsvariablene har på hverandre.

prosent ($P < .10$). To eller tre stjerner betyr at sannsynligheten for at sammenhengen skyldes tilfeldigheter eller utvalgsfeil, er mindre enn henholdsvis 5 prosent ($P < .05$) og 1 prosent ($P < .01$).

5.2 HVA AVGJØR ETTERSPORSELEN ETTER TJENESTER FRA UTVIKLINGSSENTRENE?

Det første spørsmålet vi er opptatt av er *hvilke faktorer* som er med på å avgjøre om det kommunale barnevernet etterspør tjenester fra utviklingssentrene. Som vi ser av tabell 5.1 har verken alder eller antall år en har arbeidet i barnevernet noe betydning for om en etterspør tjenester. Derimot ser vi at vurdering av egen kompetanse får betydning. Dersom egen kompetanse vurderes som høy, er det sjeldnere at respondentene etterspør tjenester eller hvert i kontakt med noen av utviklingssentrene. Vurdering av egen kompetanse er med andre ord signifikant når andre forhold kontrolleres for. Det betyr at egen kompetanse slik ansatte selv vurderer det, har en selvstendig og signifikant betydning for om kommunen etterspør tjenester eller er i kontakt med utviklingssentrene.

Tabell 5.1 Ulike faktorerers betydning for om barnevernet i kommunen har etterspurt tjenester eller vært i kontakt med noen av utviklingssentrene

	Beta-koeffisienten	Pearsons r
Alder		.06*
Antall år arbeidet i barnevernet		.08**
Vurdering av egen kompetanse	-.59***	-.02
Vurdering av kompetanse i b.v. i kommunen	.63***	.14***
Vurdering av relevans av utviklingssentrenes tjenester	.24*	.55***
Har kompetansen blant de ansatte betydning for tilbudet som gis		.01
Er ledelsen opptatt av faglig oppdatering		.04
Antall personer under 18 år i kommunen	6.5E-05***	.42***
Region Sør/Østlandet		-.08*
Vestlandet		.25***
Midt-Norge		.01
Nord-Norge		-.21***
N	233	

*= $P < .10$ **= $P < .05$ ***= $P < .01$

Også respondentenes vurdering av kompetansen i det kommunale barnevernet generelt får økt betydning når andre forhold kontrolleres for.

Derimot er det en signifikant sammenheng i forhold til kommunestørrelse, i denne sammenheng sett i forhold til antall barn under 18 år. Jo flere barn under 18 år, desto oftere har de vært i kontakt med eller etterspurt tjenester fra utviklingssentrene. Denne sammenheng er også signifikant når det er kontrollert for andre forhold også. Kommunestørrelse har altså en egen selvstendig forklaring.

Kommuner på Vestlandet etterspør eller er i kontakt med utviklingssenteret på Vestlandet i større grad enn kommunene i Nord-Norge er i kontakt med utviklingssenteret i Nord-Norge og kommunene i Midt-Norge er i kontakt med utviklingssenteret i Midt-Norge. Den bivariate analysen viser at det er en signifikant sammenheng, men denne faller bort når det kontrolleres for andre forhold. Dette betyr at det er andre forhold enn egenskaper ved selve utviklingssenteret som vil være med på å forklare etterspørsel eller kontakten som kommunene har.

5.3 VURDERING AV RELEVANSEN AV UTVIKLINGSSENTRENE'S TJENESTER

I tabell 5.1 så vi på forhold som påvirket etterspørsel etter tjenester fra utviklingssentrene. Et forhold som gjennomgående hadde betydning, var hvorvidt tjenestene utviklingssentrene gir ble vurdert som relevante. Jo høyere relevans, desto større tilbøyelighet til å etterspørre tjenester eller ha kontakt med utviklingssentrene. Betydningen var fortsatt signifikant når andre forhold ble kontrollert for. Et sentralt spørsmål blir da hvilke forhold som påvirker vurderingen av relevansen av utviklingssentrene's tjenester i forhold til kompetansebehovet i respondentenes arbeidssituasjon.

I tabell 5.2 ser vi at høy vurdering av egen kompetanse går sammen med at *relevansen* av utviklingssentrene vurderes høyt. Det er det motsatte av det vi så når det gjaldt *bruken* av utviklingssentrene. Når barnevernsarbeiderne vurderer kompetansen i det kommunale barnevernet som høyt, vurderes relevansen av utviklingssenterets tjenester som lav. Dette er det motsatte av det vi så når det gjaldt etterspørsel etter tjenester og kontakt med utviklingssentrene.

Tabell 5.2 Ulike faktorerers betydning for vurdering av relevansen av utviklings-sentrenes tjenester i forhold til kompetansebehovet i arbeids-situasjonen

	Beta-koeffisienten	Pearsons r
Alder		.09
Antall år arbeidet i barnevernet		.06
Vurdering av egen kompetanse	.31***	.17***
Vurdering av kompetanse i b.v. i kommunen	-.33***	-.14**
Har kompetansen blant de ansatte betydning for tilbudet som gis	.05	.13**
Er ledelsen opptatt av at ansatte holder seg faglig oppdatert	.06	.07
Må barnevernstjenesten ofte ha hjelp fra andre instanser	.12	.15**
Områder i barnevernsarbeidet som vektlegges i kommunen ¹		
sikre at rettsikkerhet og gjeldende bestemmelser ivaretas	.15	.08
Forebyggende arbeid, samt og gripe tidlig inn overfor familier	.19**	.12*
arbeid med små barn og ungdom	.20**	.12*
Antall personer under 18 år i kommunen	-1.05E-05*	-.006
Region Sør/Østlandet		-.08*
Vestlandet (referanse landsdel)		
Midt-Norge	-.70**	-.11*
Nord-Norge	-1.30***	-.17***
N		

*=p<0.10 **=p<0.05 ***=p<0.01 R²=.23

Heller ikke spørsmålet om at barnevernet ofte må ha hjelp fra andre instanser får signifikant betydning for hvorvidt utviklingssentrenes tjenester vurderes som relevante.

Et forhold som har betydning er hvilke områder som det legges vekt på i det kommunale barnevernsarbeidet. Tre områder fremstår som sentrale; sikre at rettsikkerhet og gjeldende bestemmelser ivaretas, forebyggende arbeid og gripe inn tidlig overfor familier, og arbeid med små barn og ungdom. Som vi ser av tabell 5.3, så har de to siste fagområdene en statistisk sammenheng. Høy vektlegging av disse to områder i det kommunale barnevernsarbeid går sammen med en høy vurdering av relevans av utviklingssentrenes tjenester.

Også kommunestørrelse – indikert ved antall personer under 18 år – har en viss betydning som er signifikant, ved at det er i små kommuner at relevansen av utviklingssentrenes tjenester vurderes høyest. Dette er motsatte av det vi så når det gjaldt bruken av utviklingssentrene.

Det er også signifikante forskjeller mellom landsdelene i vurderingen av relevansen av utviklingssentrene. Denne signifikante forskjellen er også tilstede når andre forhold kontrolleres for. Dette betyr at når kommunene som tilhører vestlands-

regionen vurderer relevansen til utviklingssentrets tjenester relativt høyt, må dette forklares med egenskaper eller forhold ved utviklingssentret på Vestlandet. En nærliggende mulig forklaring er at de har lyktes med sitt arbeid om å ha en god kontakt med kommunene i regionen.

5.4 TYPE AV KONTAKT

Tabell 5.4 viser hyppighet av type kontakt som respondentene opplyser at de har hatt med utviklingssentrene. Som vi ser er det kommunene i vestlandsregionen som har hyppigst kontakt med utviklingssentret, fulgt av utviklingssentret Midt-Norge. Det at kommunene i Nord-Norge har hatt relativt lite kontakt med utviklingssentret må antakelig tilskrives at sentret har hatt problemer med å rekruttere fagfolk, slik at en har vært nødt til å konsentrere seg om mer "indremedisinske" forhold.

Tabell 5.4 Hvilken type kontakt har barneverntjenesten i din kommune hatt med utviklingssentrene.²¹

	Vestlandet	Midt-Norge	Nord-Norge
Råd/veiledning Over telefon	28	24	20
Veiledning knyttet til en bestemt sak	24	20	16
Veiledning knyttet til barnev. Arbeid generelt	29	25	17
Samarbeid om gj.føring av prosjekter	34	40	29
Utviklingssentret har gj.ført prosjekter for kommunen	29	36	27
Deltatt på kurs/seminar arrangert av ut.sentret	51	36	28

²²

Av de som kommunene som har sendt inn spørreskjema og som tilhører Midt-Norge regionen er det 34% som sier at de har vært i kontakt med utviklingssenteret. Tallene for Vestlandet og Nord-Norge er henholdsvis 53% og 30%. En ser

²¹ Respondentene ble bedt om å svare på hvor hyppig barneverntjenesten i kommunen har hatt kontakt med utviklingssentrene. Vurderingen skjedde ut fra en skala der 1 er svært sjelden kontakt og 7 er svært ofte kontakt. Vi har valgt å omgjøre verdiene til prosentskåre. Dette ble gjort ved å prosentuerer de enkelte skårene ved å dividere på 7 og multiplisere med 100. Desto høyere prosentskåre, desto hyppigere kontakt.

²² Svarene skiller ikke mellom prosess-/ saks-/prosjektveiledning.

også av tabellen at satsingen ved utviklingssenteret på Vestlandet på å nå de fleste kommuner – gjennom ulike typer av konferanse har vært en vellykket strategi i forhold til det å gjøre sentret kjent. Når vi ber respondentene om å vurdere relevansen på utviklingssentrene tjenester i forhold til kompetansebehovet som de har i sin arbeidssituasjon er det utviklingssentret på Vestlandet som får den høyeste skåren av de tre utviklingssentrene. Det samme resultat får vi når vi ber respondentene vurderer kvaliteten på de tjenester utviklingssentrene yter. Også her er det utviklingssentret på Vestlandet som får den høyeste prosent skåre. Det er vanskelig å gi en sikker forklaring på hva som kan være grunnen eller grunnen til at utviklingssentret på Vestlandet skårer relativt høyt både på relevans og kvalitet. I en studie av habiliteringstjenesten for voksne ble også respondentene bedt om å vurdere kvalitet og relevans av de tjenesten som ble gitt. Her viste det seg at nærhet til det kommunale hjelpeapparat var en vesentlig årsak når det kommunale hjelpeapparat vurderte relevans og kvalitet. Desto større nærhet habiliteringstjenesten hadde til det kommunale hjelpeapparat, desto høyere ble relevansen og kvaliteten vurdert. En tilsvarende forklaring kan være relevant også her. Utviklingssentret på Vestlandet har i større grad enn de to andre hatt som hensikt å få samtlige kommuner i tale – enten gjennom seminar og konferanser, eller besøk. En annen mulig forklaring vil være at utviklingssentret på Vestlandet fremstår med den mest stabile personalsituasjon, og dermed har hatt særlige forutsetninger for å skape nærhet og kontakt til feltet.

5.5 HVLKE OPPGAVER BØR UTVIKLINGSSENTRENE PRIORITYERE?

Et sentralt spørsmål i denne evalueringen er hvordan utviklingssentrene skal utvikle seg vider. Hvilken retning skal de beveges seg? Skal utviklingssentrene vektlegge forskning, utviklingsarbeid, eller skal de i større grad vie sin oppmerksomhet mot å veilede barnevernsarbeidere i konkrete saker? En fjerde mulighet er at de i større grad vektlegger formidling av forskning, gjennom å arrangere konferanser, seminarer – altså en større profilering mot kunnskaps-formidling

Vi ba respondentene i den kommunale barneverntjenesten om å krysse av på en skala fra 1 til 7, der 1 uttrykker at oppgaven skal prioriteres i liten grad og 7 at oppgaven skal prioriteres i svært stor grad. Tabell 5.5²³ viser hvilke typer av

²³ Også her ble respondentene bedt om å krysse av på en skala fra 1 til 7, der 1 uttrykte at utviklingssentrene i svært liten grad bør prioritere oppgaven, og 7 at utviklingssentrene i svært stor grad bør prioritere oppgaven. Vi har valgt å omgjøre verdiene til prosentskåre. Dette ble gjort ved å prosentuerer de enkelte skårene ved å dividere på 7 og multiplisere med 100. Desto høyere prosentskåre, desto høyere ønsker en at utviklingssenteret skal prioritere oppgaven.

aktiviteter respondenten ble bedt om å ta stilling til, og hvilken prosentskåre det enkelte tiltak har fått.

Tabell 5.5 Dersom du tar utgangspunkt i behovene som barnevernet i din kommune står overfor, hva bør utviklingssentrene etter din oppfatning prioritere i framtiden?

	Vestlandet	Midt-Norge	Nord-Norge
Veiledning i konkrete saker	58	61	64
Samarbeid om konkrete saker	51	56	52
Generell rådgivning og veiledning	72	71	73
Arrangere konferanser/seminarer	82	75	83
Organisasjonsutvikling	61	63	61
Forskning	75	80	73
Utviklingsarb.	72	82	74

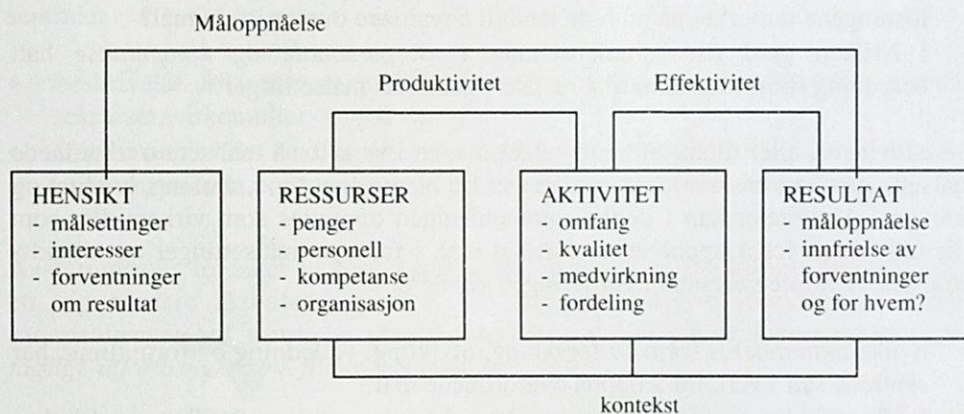
Det er ikke stor forskjell mellom kommunene i de ulike regioner hva de vurderer som sentrale arbeidsoppgaver for det enkelte utviklingssenter. Dersom vi først ser nærmere på de to områder som respondentene mener at hvert utviklingssenter skal prioritere mest, vil det for Vestlandets vedkommende bli arrangement av konferanser(formidling), samt forskning. Midt-Norge forskning og utviklingsarbeid, og Nord-Norge arrangement av konferanser(formidling), forskning- og utviklingsarbeid.

Barnevernsarbeiderne ønsker at utviklingssentrene i hovedsak skal prioritere; arrangement av kurs og konferanser, forskning, utviklingsarbeid og gi generell rådgivning og veiledning

6 VURDERING AV SAMLET VIRKSOMHET VED UTVIKLINGSENTRENE

6.1 EVALUERINGSMODELLEN – RAMMEVERK FOR VURDERING

Utgangspunktet for vurderingen av samlet virksomhet ved utviklingssentrene i barnevernet er evalueringsmodellen som er gjengitt nedenfor.

Modellen gir et bilde av sammenhengen mellom målformulering og resultat, men retter samtidig oppmerksomheten mot at evaluering er en langt mer sammensatt enn det mange enkle mål-middel modeller kan gi uttrykk for. Dette gir seg blant annet utslag i at modellen fanger opp at *hensikter* (eller målsettinger) bak et prosjekt ofte kan være mange og uklare. Vanligvis er det flere aktører og initiativtakere bak et prosjekt, som har ulike og kanskje også til dels motstridende mål og forventninger. Hensikter er i denne sammenhengen brukt vidt, og rommer både formelle målsettinger, ulike interesser, og ulike forventninger om resultat.

I vurderingen av samlet virksomhet ved de enkelte utviklingssentre, vil blant annet følgende problemstillinger være sentrale:

- hvilke formelle *målsettinger* ligger til grunn for sentrenes virksomhet?
- hvordan blir disse målsettingene *tolket* av ulike aktører tilknyttet senteret?
- hvilke *forventninger* kommer til uttrykk blant aktører og initiativtakere tilknyttet senteret?

Hvilke *ressurser* som er tilgjengelige i form av økonomi, personale, kompetanse og organisasjon vil innvirke på sentrenes muligheter til å realisere overordnede målsettinger. Variasjoner i tilgjengelighet av ressurser vil kunne påvirke muligheten til å drive utviklingsarbeid. I denne gjennomgangen av sentrenes virksomhet, vil vurderingen av tilgjengelige ressurser ta utgangspunkt i følgende spørsmål:

- hvilke *økonomiske ressurser* har sentrene til rådighet, og i hvilken grad har den økonomiske situasjonen hatt innvirkning på muligheten til å realisere overordnede målsettinger?
- hvilke *organisatoriske løsninger* har sentrene valgt, og hvordan har disse løsningene innvirket på mulighetene til å realisere overordnede mål?
- i hvilken grad har sammensetningen av *personale og kompetanse* hatt betydning for muligheten til å realisere senterets målsettinger?

De *aktiviteter*, eller tiltak sentrene velger å sette i verk for å realisere overordnede målsettinger, kan beskrives og vurderes ut fra blant annet type, omfang, kvalitet og relevans. Aktiviteter kan i denne sammenhengen oppfattes som virkemidler som blir tatt i bruk for å oppnå et overordnet mål, i form av målsettinger og arbeidsprogram. Sentrale spørsmål i vurderingen vil være:

- hvilke *aktiviteter*, i form av forskning, utvikling, veiledning og formidling, har sentrene satt i verk for å oppnå overordnede mål?
- hvilken *faglig profil* representerer det enkelte senter, og i hvilken grad bidrar denne til realisering av overordnede mål?

Vurderinger av *resultat* innebærer en sammenlikning av sluttresultat med på forhånd oppsatte målsettinger. Begrepet *indre effektivitet* blir ofte benyttet for å beskrive må-middel-sammenhenger, og stiller spørsmålet: er det valgte tiltak/virkemiddel gjennomført på en god måte? Begrepet *ytre effektivitet* derimot, retter oppmerksomheten mot forholdet mellom målsetting og "problemsituasjon" eller bakgrunn, og stiller spørsmålet; er de riktige tiltak gjennomført i forhold til de problem en sto overfor? I denne drøftingen vil følgende spørsmål bli viet særlig oppmerksomhet:

- i hvilken grad har utviklingssentrene oppnådd sine *formelle målsettinger* konkretisert gjennom vedtekter og arbeidsprogram?
- hvilke *forventninger* er innfridde?
- i hvilken grad er aktivitetene senteret har valgt for å realisere overordnede målsettinger gjennomført på en god måte?
- har senteret valgt de riktige/nødvendige tiltak i forhold til utfordringene en står overfor?

Et fokus rettet mot *kontekst*, gjør at denne evalueringsmodellen er særlig egnet til å fange opp endringer i tiltakets omgivelser. Dette innebærer blant annet at modellen vil kunne ta opp eventuelle endringer i intensjoner og retningslinjer for sentrenes virksomhet, som har funnet sted i virksomhetsperioden. I tillegg vil et fokus mot kontekst også kunne rette oppmerksomheten mot de endringer som har skjedd i barnevernsfeltet, med hensyn til blant annet faglig utvikling, ny lov om barnevernstjenester og økt kompetanse i det kommunale barnevernet.

I det videre har vi valgt å gjøre en vurdering av den samlede virksomheten ved hvert enkelt senter med utgangspunkt i en felles "mal", der disse temaene vil være sentrale:

- beskrivelse av senteret ut fra evalueringsmodellens nøkkelbegrep: formål, ressurser, virkemidler og aktiviteter
- fremheving av det enkelte senterets karakteristiske trekk
- oppsummerende vurdering av det enkelte senterets samlede virksomhet

Avslutningsvis forsøker vi å se virksomheten ved de tre utviklingssentrene under ett, og vurdere aktiviteten samlet. Det kanskje viktigste spørsmålet i denne sammenhengen vil være: *er utviklingssentrene svaret på de kunnskapsmessige/faglige utfordringer som finnes i barnevernsfeltet?*

6.2 BARNEVERNETS UTVIKLINGSSENTER PÅ VESTLANDET

Den overordnede målsettingen for utviklingssenteret på Vestlandet kommer til uttrykk i senterets vedtekter, og er "å utforme og formidle kvalifisert og handlingsrelevant utviklingsarbeid innenfor barnevernets sentrale områder og praksisfelt". Denne målsettingen er videre konkretisert gjennom følgende mål for senterets virksomhet: utviklingsarbeid, veiledning og konsultasjon, formidling, informasjonsarbeid, kontaktetablering og konsulentoppdrag. Fra styrets side har det hele tiden vært klare forventninger til at virksomheten ved senteret skulle balansere forsknings- og utviklingsarbeidet. Praksisfeltet, på sin side, har vært særlig opptatt av at virksomheten ved senteret skal ha tydelig relevans for det praktiske arbeidet i barnevernsfeltet.

Ved siden av faste årlige bevilgninger fra Barne- og familiedepartementet, Wøenstiftelsen, samt Hordaland fylkeskommune og Bergen kommune, har utviklingssenteret lyktes i å skaffe jevn og stabil tilleggsfinansiering gjennom forskningsmidler fra Norges Forskningsråd. I tillegg er en stilling knyttet til metodeutvikling eksternt finansiert. Denne tilleggsfinansieringen ut over de faste driftsmidlene har

gjort det mulig å utvide den faglig staben fra 3 til inntil 5,5 stillinger, noe som etter senterets egen vurdering har hatt stor betydning for den faglige virksomheten. Utvidelsen av staben har gitt større muligheter til både faglig fordypning og kontinuitet på sentrale områder, og har representert et større faglig handlingsrom.

Medarbeiderne ved senteret har i hovedsak sin faglige bakgrunn fra fagområdene psykologi og sosialfaglig arbeid. Stabiliteten i senterets faste faglige stab har vært høy; de tre første som ble ansatt ved senterets oppstart arbeider fremdeles ved senteret. Lederstillingen har i hele prosjektperioden vært besatt av en og samme person. I løpet av driftsperioden har flere av senterets ansatte løftet sin formal-kompetanse betydelig, gjennom hovedfagsutdanning og doktorgrad. Viktige årsaker til at en slik kompetanseheving har vært mulig å gjennomføre, er blant annet den muligheten for fordypning og kontinuitet som eksternt finansierte prosjekter har representert. I tillegg har den nære koplingen til videreutdanning i barnevern og samarbeidet med Universitetet i Bergen hatt betydning for den formalisering av kompetanse som har funnet sted.

Med hensyn til organisasjonsmodell, så har samlokaliseringen med videreutdanning i barnevern og Institutt for psykologi hatt stor betydning for den faglige virksomhet ved utviklingssenteret. Dels gir samlokaliseringen tilgang til et større fagmiljø, dels representerer lokaliseringen en tettere kontakt med praksisfeltet, gjennom undervisning og veiledning av barnevernsarbeidere under videreutdanning.

Økonomi med muligheter for faglig handlefrihet og fordypning, ryddige og stabile organisatoriske forhold, personellmessig kontinuitet og formell kompetanseheving, bidrar til at utviklingssenteret på Vestlandet har hatt betydelige ressurser til rådighet i sitt arbeid.

Den faglige aktiviteten ved senteret ble i den første fireårsperioden (1993-97) konsentrert om følgende temaområder: fosterhjemsarbeid, kommunalt barnevern og samhandlingskompetanse. Senere ble disse temaområdene besluttet videreført som prioriterte felt for den faglige virksomheten ved senteret. Ved siden av utviklingsarbeid, har veiledning, formidling og kontaktetablering vært sentrale aktivitetsområder. Formidlingsvirksomheten ved utviklingssenteret har vært særlig omfattende; spesielt på områdene fosterhjemsarbeid og utviklingsstøttende kommunikasjon, der formidlingen har hatt et visst regionalt tyngdepunkt, men samtidig også et klart nasjonalt nedslagsfelt. Fra styrets side blir det trukket fram at "senteret har funnet en god balanse" mellom forskning, utvikling, veiledning og formidling, og at senteret dermed har bidratt sterkt til fagutvikling i svært sentrale deler av barnevernet; fosterhjemsarbeid, beslutningsprosesser og tverrfaglig arbeid.

Tar en utgangspunkt i ulike aktørers *forventninger* til senteret, synes det som om disse i stor grad er innfridde. Styrets forventninger til balanse mellom forskning og utviklingsarbeid er ivaretatt gjennom utviklingssenterets kontinuerlige vekslning mellom forskning og utviklingsrettet arbeid på sentrale tema. Ofte har forskning vært formidlet til barnevernsfeltet gjennom møter, seminarer eller annen informasjonsvirksomhet, og gjennom dialog med aktører i feltet, gitt grunnlag for utviklingsprosjekter. Barnevernsfeltets forventninger om relevans i senterets virksomhet, er ivaretatt gjennom senterets brede formidlingsarbeid, samt det langvarige arbeidet innenfor metodeutvikling. For de ansatte er mulighetene og behovet for faglig utvikling prioritert gjennom hele driftsperioden, og for fleres vedkommende formalisert gjennom hovedfag og doktorgrad.

Også svarene fra kommunene tyder på at utviklingssenteret har klar å innfri forventninger. Som vi har vist i kap.3.7 svarer hele 79% at de kjenner til utviklingssenteret og 85% vurderer kvaliteten på tjenestene gitt fra senteret som bra eller meget bra.

I hvilken grad utviklingssenteret kan sies å ha nådd de på forhånd oppsatte målsettinger, er et stort og sammensatt spørsmål. Vurdert i forhold til på forhånd oppsatte målsettinger, er konklusjonen at senteret har stor grad av måloppnåelse. Stabil ledelse, kontinuitet i personellstaben, faglig forankring i klare tematiske felt og sterk vektlegging av formidling til og kontakt med barnevernsfeltet, er forhold som har bidratt til at utviklingssenteret i stor grad har nådd sine målsettinger. Den indre effektiviteten i senteret har vært høy, en har gjennomført tiltak og aktiviteter på en god måte. Kritiske røster finnes også; fra deler av barnevernsfeltet blir det hevdet at senteret har bidratt positivt til fagutvikling, men at virksomheten har vært noe "Hordalandssentrert". Denne kritikken må sees i sammenheng med de ressurser senteret har hatt til rådighet i form av personale. Med fast finansiering av 3 faglige stillinger er det grunn til å stille spørsmål ved om det er realistisk å forvente at senteret skal kunne dekke alle behov for forskning og utviklingsarbeid på barnevernsfeltet i samtlige tre fylker.

6.3 BARNEVERNETS UTVIKLINGSSENTER I MIDT-NORGE

Målsettingen for Barnevernets utviklingssenter i Midt-Norge er sammenfallende med målsettingen for de øvrige utviklingssentre; *"utføre og formidle kvalifisert og handlingsrelevant utviklingsarbeid innenfor barnevernets sentrale områder og praksisfelt"*. Videre tilføyes det utviklingsarbeidet ved senteret *"skal sette barns interesser i sentrum, og bygge på en tverrfaglig tilnærming"*. Målsettingen er blitt ytterligere konkretisert ved at det blir slått fast at senterets virksomhet i tillegg til

forskning og utvikling også skal omfatte metodeutvikling, veiledning, formidling, informasjonsarbeid og konsulentoppdrag. Styret for utviklingssenteret har vært opptatt at virksomheten ved senteret skulle være preget av samspill mellom forsknings- og utviklingsarbeid, ved at en fra forskning avleder fagutvikling. Praksisfeltet har i særlig grad hatt forventninger om et aktivt og utadrettet utviklingssenter, som i tillegg til barnevernrelevant forskning også kunne ivareta løpende kontakt med det regionale barnevernsfeltet gjennom formidlings- og informasjonsarbeid.

Den økonomiske basisen for utviklingssenteret har vært faste årlige bevilgninger fra Barne- og familiedepartementet, samt Wøyen-stiftelsen. I tillegg har en i senere år tatt på seg eksterne forskningsoppdrag som har tilført senteret ekstra økonomiske midler. Dette har gitt senteret en økt handlefrihet, og har gitt mulighet til å faglig engasjement innenfor nye felt.

Medarbeiderne ved utviklingssenteret i Midt-Norge har sin faglige forankring i sosialt arbeid, og har i tillegg til bred erfaring fra praksisfeltet formalisert sin kompetanse gjennom hovedfags- og doktorgradsutdanning. Senteret har hatt en nær tilknytning til Institutt for sosialt arbeid ved NTNU. De fire fagstillingene ved senteret var i 1999 besatt av to forskere med forsker III-kompetanse, samt forskningsassistent og hovedfagsstudent. Flere av de ansatte er i gang med, og har delvis fullført formelle kvalifiseringsløp. I tillegg har senteret knyttet til seg ytterligere kompetanse ved å engasjere en seniorforsker og en professorkompetent forsker i 20%-stilling. Senteret har opplevd en viss personellmessig utskifting i perioden, blant annet gjennom lederskifte. Denne utskiftingen har skapt utfordringer for senteret; utfordringer som i særlig grad har vært knyttet til å skape kontinuitet i forskningsområder og relasjoner til barnevernsfeltet.

Ulike organisatoriske tilknytninger har preget senteret i prosjektperioden. Ved oppstart i 1993 ble kompetansesenteret opprettet som faglig enhet ved Norsk Senter for Barneforskning (NOSEB). Tilknytningen til NOSEB vedvarte fram til 1999, med ulike organisatoriske utforminger, der utviklingssenteret etter hvert fikk status som selvstendig faglig og administrativ enhet, organisert under ALLFORSK. Det tette faglige og administrative samarbeidet med NOSEB kom blant annet til uttrykk gjennom samlokalisering og et nært fagfellesskap. Da NOSEB i 1999 opphørte å eksistere som selvstendig enhet, og gikk inn som en del av NTNU, fikk dette konsekvenser for utviklingssenteret. Nære samarbeidsparter gjennom år fikk nytt arbeidssted, og et velfungerende administrativt system måtte erstattes av et annet. Å få konsolidert senteret faglig og administrativt, samt organisere nye samarbeidsrelasjoner, har krevd betydelige ressurser fra senterets ledelse, ansatte og styre.

Utviklingscenteret i Midt-Norge har hatt relativt store økonomiske, faglige og personellmessige ressurser til rådighet. Store og til dels uventede endringer i organisatoriske forhold har imidlertid krevd en betydelig del av senterets ressurser i en periode. I tillegg har utskifting av personale skapt utfordringer med hensyn til faglig og tematisk kontinuitet.

Senteret har i hovedsak arbeidet innenfor tre profilerte hovedområder: styrke barnevern i mindre kommuner, samarbeid i kommunale hjelpetenester, fagutvikling i fylkeskommunalt barnevern. Etterhvert har et nytt felt kommet til; studier av unge voksnes frivillige organisasjonsaktivitet.

Ved siden av forskning, har utviklingsarbeid, spesielt i kommunalt og fylkeskommunalt barnevern, vært et svært sentralt arbeidsfelt for senteret. Arbeidet med barnevern i mindre kommuner, var prioritert i senterets første år, men har senere blitt mindre vektlagt, og et nytt felt har kommet til. Fra praksisfeltets side blir det rettet en viss kritikk mot denne vridningen; en hadde store forventninger til arbeidet i småkommunar, men opplevde at dette ble prioritert bort til fordel for nye tematiske felt. Det er i særlig grad på dette temaområdet at praksisfeltet hadde forventninger til forsknings- og utviklingsarbeidet ved senteret, men manglende tematisk og faglig kompetanse har ført til at disse forventningene i liten grad har blitt innfridd. Styret gir på sin side uttrykk for at det i senterets historie har skjedd en viss "glidning", i form av en gradvis større vektlegging av forskning. Selv om utviklingsarbeid ikke lenger er like sterkt vektlagt i senterets virksomhet, er det styrets oppfatning at etableringen av Barnevernets utviklingscenter har skapt en større nærhet mellom praksisfelt og forskingsmiljø.

Praksisfeltet, bestående av kommunale og fylkeskommunale barnevernsarbeidere, gir uttrykk for et stort ønske om og behov for løpende kontakt med utviklingscenteret og aktive utspill fra senteret. I likhet med Barnevernets Utviklingscenter på Vestlandet, blir også utviklingscenteret i Midt-Norge oppfattet som å være mer senter for deler av regionen enn for andre". "Trondheims-sentret" er et uttrykk som blir brukt. Dette kan oppfattes som en kritikk av senteret, men også som en påpekning av hvor krevende kontaktetablering, nettverksbygging og formidling er i en region bestående av tre fylker. Senteret har i stor grad lyktes i å skape samarbeidsrelasjoner for kontakt og formidling i Trondheimsregionen. Utfordringene fremover er å videreføre disse erfaringene, og overføre modeller for samarbeid og kontakt også til andre deler av regionen.

For å vurdere om senteret kan sies å ha nådd de målsettinger som på forhånd var satt opp, er det en rekke forhold som må trekkes inn. Ressursmessig har senteret disponert de samme økonomiske ressurser som de øvrige sentrene, og har klart å

øke den økonomiske rammen noe ved å ta på seg eksternt finansierte forskningsoppdrag. Organisatoriske endringer har krevd stor ressursinnsats, og har i perioder lagt beslag på både personellmessige, administrative og økonomiske ressurser. Manglende personellmessig kontinuitet har i tillegg gjort det vanskelig å skape den nødvendige faglige kontinuitet på senterets prioriterte arbeidsområder. Senteret har hatt en stabil ressursmessig situasjon, men har stått overfor krevende oppgaver. Det er på denne bakgrunn en må forstå innvendingene mot senterets noe manglende forankring i det regionale barnevernsfeltet.

6.4 BARNEVERNETS UTVIKLINGSSENTER I NORD-NORGE

Utviklingssenteret i Nord-Norge arbeider etter en overordnet målsetting som gjør det klart at senteret skal "utføre og formidle kvalifisert og handlingsrelevant utviklingsarbeid innenfor barnevernets sentrale områder og handlingsfelt". Vedtektene utdyper dette nærmere ved å trekke fram disse arbeidsfeltene; forskningsrelatert utviklingsarbeid, veiledning, opplæring, formidling, informasjonsarbeid og kontaktetablering. Fra 1996 ble senteret gjennom NOU 1995:6 tillagt et særlig ansvar for å utvikle forsknings- og utviklingsprosjekter innen samisk barnevern. Fra styrets side, ble det i denne første fasen knyttet store forventninger til at opprettingen av utviklingssenteret ville bidra til å øke den barnevernfaglige kompetansen i landsdelen.

Økonomisk sett har senteret i Nord-Norge hatt en fast basisbevilgning fra Barne- og familiedepartementet og Stiftelsen Wøyen. Ved siden av dette har senteret skaffet eksterne oppdrag, og oppnådd tilleggsfinansiering blant annet fra departement og Norges Forskningsråd, noe som har økt den økonomiske handlefriheten noe. Fram til 2000 var Barnevernets Utviklingssenter i Nord-Norge tilknyttet Høgskolen i Tromsø som selvstendig faglig og økonomisk enhet, med eget styre. Senteret har i denne perioden vært lokalisert sammen med NORUT Samfunnsforskning i Forskningsparken i Tromsø. Fra 2000 ble senteret samlokalisert med Avdeling for barne- og ungdomspsykiatri ved Universitetet i Tromsø.

Personellmessig har senteret hatt 2,5 faglige stillinger til rådighet, i tillegg til en sekretær i halv stilling. Ved siden av denne faste staben har senteret hatt eksternt finansierte stipendiatstillinger som har utvidet staben noe. Utviklingssenteret i Nord-Norge har i hele prosjektperioden stått overfor store utfordringer når det gjelder å rekruttere kompetent fagpersonell. I en periode har senteret hatt faglig leder med dr.gradskompetanse, senere er lederstillingen overtatt av en fagperson med hovedfag. I dag har senteret en doktorgradsstipendiat, i tillegg til to faglige

medarbeidere med hovedfag innenfor pedagogikk og sosiologi. Arbeidet med å formalisere kompetanse har i hele perioden vært høyt prioritert, og har gjort at mye av ressursene til nå har vært konsentrert om egen kompetanseutvikling. Den manglende tilknyttingen til et fagmiljø innenfor barnevern har gjort at senteret til tider har stått svært så alene i arbeidet med kompetanseutvikling. En tett og langvarig veilederrelasjon til en professorkompetent forsker ved Universitetet i Tromsø har delvis veid opp for senterets noe isolerte posisjon i forhold til fagmiljø innen barnevern. I tillegg har en professorkompetent forsker ved et av de øvrige utviklingssentrene vært tilknyttet senteret i forbindelse med særskilte prosjekter. Deler av fagpersonalet har vært tilknyttet senteret i lang tid, mens andre har sluttet og nye har kommet til underveis, noe som har skapt utfordringer med hensyn til faglig og tematisk kontinuitet. Skiftet av leder har ført til særlige utfordringer når det gjelder strategi, faglig kontinuitet og vedlikehold av nettverk i barnevernsfeltet.

Ressursmessig har utviklingssenteret vært preget av en liten fagstab, som til dels har vært svært sårbar overfor utskiftinger og endringer. Økonomisk sett har senteret lyktes i å skaffe tilleggsfinansiering som har gjort det mulig å utvide fagstaben. De organisatoriske forholdene har vært ryddige og stabile, selv om en kanskje har savnet en noe tettere kopling til et barnevernfaglig miljø.

Arbeidsområdene for Barnevernets Utviklingssenter i Tromsø har vært konsentrert omkring disse hovedlinjene; kontakt med barnevernsfeltet i landsdelen, kontakt med kompetansemiljø i landsdelen, samt forsknings- og utviklingsarbeid innenfor fellesprosjektet "Barnevern og lokalsamfunn i Nord-Norge". Senere er forsknings- og utviklingsarbeidet blitt ytterligere konkretisert gjennom følgende områder: barnevernets møte med det flerkulturelle Nord-Norge, barnevernets møte med familier og barn, og organisasjons- og institusjonsutvikling i barnevernet.

En særlig prioritet er gitt til arbeidet med samisk barnevern. Nettverksbygging i det samiske barnevernsfeltet har stått særlig sentralt i arbeidet ved utviklingssenteret. Ved senteret har en lagt vekt på å knytte sammen tradisjonelle forskningsprosjekter med mer praksisrettet utviklingsarbeid. Blant annet har en kombinert datainnsamling til forskningsarbeid med utviklingsrettet arbeid, og erfaringer fra forskningsprosjekter har senere dannet grunnlag for konkret utviklingsarbeid.

Barnevernsfeltet i landsdelen hadde store forventninger da utviklingssenteret ble dannet, og opplever vel at disse forventningene om relevant kunnskap og tett kontakt bare i en viss grad er blitt innfridde. Likevel er det stor forsåelse for at det er kapasitet, i form av faglige ressurser, som har begrenset senterets muligheter.

I hvilken grad Barnevernets utviklingssenter i Nord-Norge kan sies å ha nådd de på forhånd oppsatte målsettinger, er et komplekst spørsmål. På den ene siden har senteret brukt store faglige og administrative ressurser på å rekruttere kompetent fagpersonell og bidra til kontinuerlig kompetanseutvikling. Samtidig har utskiftningen av personell gjort det nødvendig å legge ned mye arbeid i å etablere og vedlikeholde nettverk til barnevernsfeltet og fagmiljø i landsdelen. Likevel er det klart, at trass i disse vanskene, så har sentert evnet å videreføre fagutvikling og forskning, spesielt på området samisk barnevern. Kontakteablering og formidling til barnevernsfeltet i landsdelen har likeledes vært et høyt prioritert område. Senteret har i stor grad lyktes i å få til faglig dybde, men det har vært vanskelig å opprettholde faglig bredde på flere tematiske felt, på grunn av personellmessige utskiftninger og knappe personellressurser.

Et spørsmål det er grunn til å stille på bakgrunn av erfaringene fra senteret i Nord-Norge er om ikke de noe knappe økonomiske rammene gjennom grunnfinansieringen har bidratt til å gjøre senteret særlig sårbart. En noe større faglig stab ville trolig skapt et mer robust utviklingssenter, bedre rustet til å håndtere personellmessige utskiftninger. Et annet perspektiv i forhold til å møte landsdelens langstrakte geografiske, vil være i større grad å knytte formelle kontakt og samarbeid med høgskolene i landsdelen, for eksempel gjennom del-stillinger.

7 KONKLUSJONER OG TILRÅDINGER

7.1 INNLEDNING

Hensikten med evalueringen var knyttet til fire hovedpunkter:

- å få en samlet oppsummering og vurdering av virksomheten hittil
- å sikre kvaliteten ved utviklingssentrenes videre virksomhet
- bidra til å utvikle videre aktivitetene ved utviklingssentrene
- å få et bedre grunnlag for utforming av en strategi for videreutvikling av sentrene.

Som vi kommenterer i foregående kapitler, så har alle tre utviklingssentrene forholdsvis identiske formålsparagrafer. De skal *„utføre og formidle kvalifisert og handlingsrelevant utviklingsarbeid innenfor barnevernets sentrale områder og praksisfelt”*. Denne forholdsvis generelle målsetting gir det enkelte utviklings-senter stort handlingsrom, noe som har ført til at de tre sentrene har valgt ulike fagprofiler. Nettopp denne frihet i å fortolke mandat, og til å utvikle de fag-profilene en ønsker, vil stå sentralt i den vurdering og forslag til strategier som vi velger å fokusere på. I det følgende vil vi derfor trekke fram konklusjoner på evalueringens sentrale områder og synliggjøre noen av de framtidige veivalg en står overfor.

7.2 TILRÅDINGER

Sikre et stabilt økonomisk grunnlag

Utviklingssentrenes økonomiske grunnlag er det første området vi ønsker å rette oppmerksomheten mot. I dag kommer sentrenes hovedinntekter fra Barne- og familiedepartementet, og fra Stiftelsen Wøien. I tillegg til denne basisfinansieringen, gjennomfører sentrene eksterne prosjekter som er med på å gi merinntekt. Imidlertid varierer omfang av dette fra de ulike sentrene. Det er likevel slik at den økonomiske situasjonen bekymrer sentrene – da særlig med utgangspunkt i usikkerheten knyttet til bevilgningene fra Stiftelsen Wøien.

Å sikre et stabilt og forutsigbart økonomisk grunnlag for sentrenes virksomhet, vil være avgjørende. I fremtiden kan en muligens stå overfor flere valg. En kan tenke seg at sentrene i grunnbevilgning fra departementet reduseres, og at en i større grad baserte seg på at utviklingssentrene blir mer oppdragsorientert. Dette vil innebære at eksterne oppdrag, fra offentlige instanser eller fra forskningsrådet utgjør

sentrenes økonomiske basis. En slik økonomisk situasjon vil sannsynligvis kreve en mer målrettet strategisk innsats fra sentrene, for å søke en finansiering som gjør det mulig å opprettholde faglig kontinuitet og fordypning.

På den andre siden kunne en tenke seg den motsatte utvikling: At grunnbevilgningen til sentrene økte, slik at sentrene i allfall var sikret en minimumsbemanning tilsvarende 3-4 stillinger. Denne formen for finansiering vil kunne gi sentrene en annen type handlefrihet, ved at disse faste stillingene utgjør en faglig kjernevirksomhet.. Her kan en tenke seg ulike varianter av "øremerking" av den faste grunnbevilgningen, f.eks rettet mot nettverksbygging og formidling regionalt, eller mot vedlikehold av kjernekompetanse. Den faste faglige staben kan så danne grunnlag for en ytterligere ressursmessig styrking gjennom eksternt finansiert virksomhet

Vi tror at hvilken strategi en velger vil i stor grad måtte være knyttet til hva "eierne", i dette tilfelle Barne- og familiedepartementet, ønsker at utviklings-sentrene skal være.

Avklare forholdet mellom bemanning, faglige ansvarsområder og geografisk nedslagsfelt

Forholdet mellom antall stillinger, geografisk "dekningsområde", og faglige oppgaver, er et annet forhold vi ønsker å fokusere på. Alle tre sentrene dekker en region bestående av tre fylker. Dette innebærer at barnevernsfeltet som hvert enkelt utviklingssenter skal dekke, er svært stort i geografisk utstrekning. Særlig tydelig er dette i Nord-Norge, der senteret som har færrest stillinger skal dekke det største geografiske området. Å ha ansvar for så store geografiske områder, skaper store utfordringer for sentrene. Evalueringen viser at sentrene har prioritert nettverksbygging, kontakt og formidling i regionen, men at ressursmessig hensyn har begrenset denne virksomheten. Sentrene har i stor grad lyktes i å bygge opp gode relasjoner til brukere i nærområdene, mens en ikke i like stor grad har hatt mulighet til å prioritere nettverksbygging og formidling i ytterkantene av det geografiske virkeområdet.

En vil derfor stå overfor viktige fremtidige veivalg, der et alternativ vil være å øke bemanningen ved sentrene, for på den måten å gjøre sentrene i stand til å ivareta formidlings- og utviklingsarbeid i hele regionen. Et annet alternativ vil være å prioritere tydeligere blant senterets mange oppgaver. En slik prioritering vil f.eks kunne trekke frem et nærmere geografisk avgrenset nedslagsfelt for utviklings-sentrene. På denne måten kunne det enkelte senter få et tydelig avgrenset virkeområde, tilpasset de ressurser senteret har tilgjengelig. Dermed vil en kunne

oppnå større grad av samsvar mellom forventninger fra omgivelsene og sentrenes faktiske handlingsrom. Et annet mulig valg vil være en faglig prioritering, der hvert av sentrene får tildelt et særlig ansvar for fagutvikling. Denne formen for spesialisering vil medføre at sentrene får et mer avgrenset ansvarsområde, også i sitt eget geografiske nærrområde.

Også på dette området vil valg av fremtidig strategi være knyttet til hvilken rolle "eierne" ønsker at utviklingssentrene skal fylle.

Koordinering eller ulike faglige profiler?

Som vi påpekte innledningsvis i dette kapitlet har utviklingssentrene i all hovedsak den samme målformulering, men har likevel valgt å utforme ulike faglige profiler. Denne bredden som fremvises vurderer vi som en styrke for barnevernsfeltet som helhet, og det er ikke noe som skulle tilsi at fagprofilene burde endres.

I utviklingen fremover er det likevel noe hovedproblemstillinger som kan være aktuelle å reflektere over. Vil en større grad av koordinering mellom de tre utviklingssentrene være en større garanti for at bredden synliggjøres, og at bredden i det faglige arbeidet sikres? Kontakten mellom sentrene har i dag preg av å være mer sporadisk og knyttet til enkeltpersoner. Et framtidig alternativ kunne derfor være en koordineringsfunksjon som i større grad knytter utviklingssentrene sammen. Dette vil ikke være en overordnet og styrende funksjon, men en koordinerende rolle i ordets rette forstand. Skal en slik koordinatorfunksjon realiseres, vil vi tilrå at det skjer på bakgrunn av en diskusjon som tydeliggjør hensikten med utviklingssentrene.

Fortsatt mangfold i tema og arbeidsformer - eller større grad av prioritering?

Et fjerde forhold er knyttet til de forventninger ulike aktører har til hvilke oppgaver utviklingssentrene skal drive med. I de datane som er fremkommet gjennom denne evalueringen, tydeliggjøres bredden av oppgaver innefor det enkelte utviklingssenter; sentrene skal ivareta både forskning, utviklingsarbeid, formidling og informasjonsarbeid. Ikke bare er det bredde i forhold til oppgaver; bredden er også tydelig når det gjelder faglige tema og fordypninger.

Vi tror det kunne være en fordel om det enkelte utviklingssenter i større grad prioriterer blant sine mange oppgaver, og profilerte denne prioriteringen. På denne måten vil det enkelte utviklingssenter kunne få en tydelig profil utad, og de tre sentrene vil kunne framstå som spesialiserte, og samtidig utfyllende enheter.

Utviklingssentrene vil samlet kunne representere en faglig bredde på nasjonalt nivå; en bredde som regionale brukere vil kunne ha stor nytte av.

Trolig vil en slik prioriteringsdebatt i stor grad vil være avhengig av hvilke økonomiske rammer det enkelte senter tilføres. En faglig profilering vil kreve en viss grunnbemanning, og er samtidig avhengig av stabile og forutsigbare rammer som gjør det mulig å skape faglig kontinuitet og fordypning.

Internasjonalisering – også for barnevernsfeltet?

Internasjonalisering fremstår som en utfordring for utviklingssentrene. Flere av sentrene har over tid utviklet kontakter til internasjonale forskningsmiljø på barnevernsfeltet. Nettverk ut over det nasjonale bidrar til å sikre nye og mer mangfoldige perspektiv på barnevernsfeltet og på forskning og fagutvikling innenfor dette. En sentral forutsetning for en større grad av internasjonalisering av barnevernsfeltet, vil være stabilitet i personale, ressurser og faglige innsatsområder. Det er tids- og ressurskrevende å bygge opp et internasjonalt faglig nettverk, og en økt internasjonal satsing vil derfor vere avhengig av faste og forutsigbare rammevilkår. Å sikre stabile og varige tilknytningspunkter til både barnevernsfeltet og sentrale kunnskapsutviklende aktører på internasjonalt nivå, vil være viktig for en fremtidig utvikling av sentrene.

Fremtidig rolle: spydspiss i fagutvikling?

I barnevernsfeltet er det et stort, og sannsynligvis økende behov for kunnskap og fagutvikling. Dette kommer særlig til syne i våre samtaler med representanter fra fylkeskommunene og fylkesmannen. I en hektisk hverdag, der saksmengden øker, og de løpende oppgaver tar mye av tiden, er behovet stort for å kunne løfte blikket, og kunne se ut over enkeltsaker. Mange har i slike situasjoner hatt stor nytte av kontakt med utviklingssentrene, gjennom foredrag, kurs eller konkret utviklingsarbeid. Forventningene til utviklingssentrene er store, og på dette området uttrykker barnevernsfeltet et klart ønske om at sentrene bør og må være "en spydspiss i utviklingen av barnevernet". Her har utviklingssentrene en særlig viktig fremtidig rolle.

Barnevernsfeltets mange og sammensatte utfordringer, gjør at etterspørselen etter tverrfaglig oppvekstkompetanse trolig vil øke. Her kan en se for seg en ny rolle for utviklingssentrene, som med en bredt sammensatt faglig stab kan yte faglig bistand til hele oppvekstfeltet. I et slikt perspektiv vil utviklingssentrenes faglige funksjon kunne bli ytterligere styrket: både ved at sentrene representerer flerfaglig kompetanse, og ved at en evner å se helhetlig på utfordringene i oppvekstfeltet.

8 VEDLEGG

8.1 BARNEVERNETS UTVIKLINGSSENTER I NORD-NORGE

Vedlegg 3.1: Barnevernets møte med det flerkulturelle Nord-Norge

Greneren, G (1995): "Kulturell gjenreise i et markesamisk kjerneområde", dr.polit.avhandling, Seksjon for pedagogikk/skoleforskning, Institutt for samfunnsvitenskap, Universitetet i Tromsø

Saus, M (1998): "Kontekstuelt barnevern: lokalsamfunnet som klient i barnevernet", i: Stordahl & Eidheim (red): *Kulturmøte og terapi i Sapmi*, Davi Girjo OS

Saus, M (1997): "Å se; -utfordringer for barnevernet i møte med det flerkulturelle samfunnet", hovedfagsoppgave pedagogikk/skoleforskning, Institutt for samfunnsvitenskap, Universitetet i Tromsø

Vedlegg 3.2 : Institusjons- og organisasjonsutvikling innenfor barnevern i Nord-Norge

Erstad, I (1998): "Mellom tradisjon og fornyelse – studie av en endringsprosess i barnevernet hvor et tradisjonelt barnehjem ble omorganisert til et fylkeskommunalt barne- og ungdomssenter", hovedfagsoppgave, Avdeling for sykepleievitenskap, Universitetet i Tromsø

Holtan, A (1997): "Evaluerer av barneverntjenesten i Tromsø kommune", sluttrapport, Barnevernets utviklingssenter i Nord-Norge

Strandbu, A (1999): "Med blanke ark og fargestifter tel?", i: Havik, T & Falck, S (red): *Barnevern og fylkesnemnd*, Kommuneforlaget, Oslo

Strandbu, A (1998): "Iverksetting av hjelpetiltak når fylkesnemnda overprøver barnevernstjenestens innstilling om omsorgsovertakselse", internrapport, **unntatt offentlighet**, Barnevernets utviklingssenter

Vedlegg 3.3. Barnevernets møte med familier og barn

Erstad, I & Aandal, P(1999): "Barnevernets møte med familier", i: *Barnevernboka 1999*

8.2 BARNEVERNETS UTVIKLINGSSENTER PÅ VESTLANDET

Fosterhjemsarbeid

Havik, T og Rød, P.A (1995): "Et fosterbarn –mange voksne" Erfaringer fra møterekke med foreldre, fosterforeldre, saksbehandlere og tilsynsførere, skriftserien 2/1995

Havik, T : diverse artikler som formidler resultater fra undersøkelsen "Slik fosterforeldre ser det", i *Fosterhjemskontakt*

Havik, T (1996): "Fosterhjem – et godt tiltak", debattinnlegg, *Bergens Tidende*

Havik, T (1996): *Samvær mellom fosterbarn og foreldre*", skriftserien 1/1996

Havik, T (1997): "Norwegian Foster Parents View on Fostering", i: *The International Initiative Research Newsletter*, no 1

Havik, T (1998): "Mestringsperspektiv på fosterhjemsarbeidet", i : Gjørum, Grøholdt og Sommerschild (red): *Mestring som mål i møte med barn, ungdom og foreldre*, Tano Aschehoug, Oslo

Havik, T & Backe-Hansen, E (1998): *Kunnskapsstatus for fosterhjemsarbeid*, skriftserien 3/1998

Havnen, K & Havik, T (1998): *Beredskapsheimar knytta til institusjon*. Eit fleksibelt tilbud i den fylkeskommunale tiltakskjeden? Evaluering av 2-årig prøveprosjekt med beredskapshjem

Rød, P.A (1996): *Utilsiktete flyttinger fra fosterhjem*. En intervjuundersøkelse om fosterforeldres og saksbehandlers erfaringer og opplevelser av utilsiktete flyttinger, hovedfagsoppgave i helsefag. Spesialfag forebyggende helsearbeid/helsepsykologi, Universitetet i Bergen

Rød, P.A & Havik, T (1996): *Kunne egentlig noe vært gjort?* En rapport om utilsiktete flyttinger fra fosterhjem, skriftserien 3/1996

Marte-meo metoden

Mjeldheim, B & Skilbred, D (1992): *Rapport fra prosjektet "Opplæring i foreldrerådgiving etter Orionmetoden (Marte meo metoden)"*,

Skilbred, D, Smith, E & Hognestad, I (1994): *Rapport 2 fra prosjektet "Opplæring i foreldrerådgiving etter Marte meo metoden"*, skriftserien 1/1994, Barnevernets utviklingscenter på Vestlandet, Bergen

Skilbred, D (1998): "Veiledning av tverrfaglige/tverretatlige profesjonsgrupper. Erfaringer med bruk av Marte Meo metoden, i: *Tidsskriftet Norges barnevern*, 2, s 15-20

8.3 BARNEVERN FAGLIG ARBEID

Backe-Hansen, E og Havik, T (red) (1997): *Barnevern på barns premisser?*, Ad Notam, Gyldendal, Oslo

Backe-Hansen, E og Havik, T (1997): "Barnevern på barns premisser?", i: *Barnevern på barns premisser?*, Ad Notam, Gyldendal, Oslo

Christiansen, Ø (1996): *Vern av barn eller støtte til foreldre? Hva vektlegger barnevernsarbeidere ved beslutninger i undersøkelsessaker?*, Hovedfagsoppgave i helsefag, Det medisinske fakultet/Det psykologiske fakultet, Universitetet i Bergen

Christiansen, Ø, Havnen, K & Havik, T (1998a): Mellom vern av barn og støtte til foreldre. Hva vektlegger barnevernsarbeidere ved beslutninger i undersøkelsessaker?, skriftserien 1/1998

Christiansen, Ø, Havnen, K og Havik, T (1998b): "Rett hjelp – til rett tid – til rett barn. Visjon eller virkelighet?", i: *Nordisk sosialt arbeid*, 2, s 100-107

Havik, T & Iversen, O (1995): "Samarbeid om vern av barn i Hordaland", *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 2/95, s 5-16

Havik, T (1999a): "Beslutninger om samvær når barn blir tatt under omsorg", i: Havik, T og S. Falck (red): *Barnevern og fylkesnemnd*, Kommuneforlaget, Oslo

Havik, T (1999b): "Hva mener saksbehandlerne i barnevernet om fylkesnemnda?", i: Havik, T og S. Falck (red): *Barnevern og fylkesnemnd*, Kommuneforlaget, Oslo

Havnen, K & Iversen, O: Ansvarsgrupper – ein metode for å tryggja samarbeid og langsiktig planlegging?, rapportserien 2/1996

Havnen, K, Christiansen, Ø & Havik, T (1998a): *Når gir barnevernet hjelp? Kartlegging av barnevernstenesta sine beslutningar i meldings- og undersøkingssaker*, skriftserien 2/1998

Havnen, K, Christiansen, Ø & Havik, T (1998b): "Når gir barnevernet hjelp? Barn i risiko – mellom samfunnets ansvar og privatlivets fred?", i: *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 2, s 4-14

Hollekim, R (1997): *Tidsfrister i barnevernstjenesten. Hvilken betydning har innføring av tidsfrister hatt for barnevernstjenestens arbeid, hovedfagsoppgave, Forebyggende helsearbeid*, Det medisinske fakultet/Det psykologiske fakultet, Universitetet i Bergen

Iversen, O (1995): *Helsetjenester til de barn og unge som har det verst*", halvveis-evaluering, upublisert notat, Barnevernets Kompetansesenter på Vestlandet, Bergen

Iversen, O (1997) : *Evalueringsrapport: Helsetjenester til de barn og unge som har det verst*", upublisert notat, Barnevernets Utviklingsenter på Vestlandet, Bergen

Iversen, O & Havnen, K (1996): *Bekymringsteam – et egnet tiltak i det tverretatlige samarbeidet?*, rapportserien 1/1996

Iversen, O & rød, P.A (1996): *Forebyggende barnevern i skolefritidsordningen. En evaluering av skolefritidsordningen som forebyggende arena i en kommune*, rapportserien 3/1996

Iversen, O (1996): "Fylkesnemndene – økt rettssikkerhet?", i : *Tidsskriftet Norges Barnevern*, nr ¾, s 27-40

Iversen, O (1999): "Hvorfor griper barnevernet inn, og hvilken hjelp har barna fått?", i: Havik, T og Falck, S (red): *Barnevern og fylkesnemnd*, Kommuneforlaget, Oslo

Marthinsen, E, Holtan, A & Havnen , K (1997): "Barnevernets utfordringer – søkelys på praksis i tre av våre storbyer", i Veland, J (red): *Barnevernsboka 1997*, Oslo

Moldestad, B, Havik, T & Backe-Hansen, E (1998): *Barnets talsperson. En evaluering av ordningen med barnets talsperson*, skriftserien 4/1998

Næss, Havik, Offerdal & Wærness (1998): *Erfaringer med barnevernloven i kommunene*. Dokumentasjonsrapport fra en landsomfattende undersøkelse, SEFOS/Studia A/S Fagbokhandel, Bergen

Næss, Havik, Offerdal & Wærness (1998): *Erfaringer med barnevernloven i kommunene*. Dokumentasjon av kategoriene "annet" og "andre" i spørreskjemaundersøkelse i 1997 til, kommunale barnevernsarbeidere, SEFOS-notat 151, Bergen

Rød, P.A. (1995): "Barnevernets barn – hører de kommuneledelsen til?", i: *Tidsskriftet Norges Barnevern*, s 17-22

Rød, P.A (1998) : *Barnevernets ressurser i lys av kommunale ressurser*. En kartlegging av sentrale beslutninger i barnevernet, dets økonomiske og personalmessige ressurser, og eventuelle sammenhenger mellom beslutningene og ressursene, rapportserien 2/1998

Voll, L (1995): *Avgjørelse, angst og ansvar – barnevernsarbeideres vurdering av omsorgsovertakelse*", skriftserien 3/1995

Andre arbeider:

Jakobsen, R (1998): Empiriske studier av kunnskap og holdninger om hiv/aids og den normative seksuelle utvikling i ungdomsårene, Dr.psychol – avhandling, Universitetet i Bergen

Jakobsen, R (1998): "Ungdommers seksuelle erfaringer: Fra uskyld til helserisiko?", i: *Norges Barnevern*, 75 (4), 27-40

Karlsen, B.R (1995): *For dum til å være mor eller far?* En tilnærming og risikovurdering av psykisk utviklingshemmede som foreldre, Skriftserien 1/1995, Barnevernets utviklingssenter på Vestlandet, Bergen

Øvreide, H og Havik T (1997): "Opplysning om fagetikk. Psykologen som sakkyndig i barnelovsak", i: *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, 34 (5)

Øvreide, H og Havik T (1997): "Opplysning om fagetikk. Psykologen blir bekymret for klientens barn", i: *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, 34 (6)

Øvreide, H og Havik T (1997): "Opplysning om fagetikk. Taushetsplikt og ryktespredning om kollega", i: *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, 34 (7)

Øvreeide, H og Havik T (1998): "Opplysning om fagetikk. Skriftlig tilbakemelding til henvisende instans, i: *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, (4)

8.4 BARNEVERNETS UTVIKLINGSSENTER I MIDT-NORGE

Småkommuner

Clifford, G & Tjelflaat, T (1996): *Utredning om barnevernet i Averøy kommune*, upublisert notat, Barnevernets utviklingssenter i Midt-Norge, Trondheim

Lichtwarck, W (1993): *Barnevernet – moralregulering eller serviceinstans?* En studie av samarbeidsforhold i barnevernet, rapport nr 31, Norsk Senter for barneforskning, Trondheim

Kommunale hjelpetjenester

Clifford, G & Dalsnes, L (1992): *Hjelpetjenesten – reform eller retrett?* En evaluering av hjelpetjenesteprojektet i Saupstad bydel, Trondheim, rapport nr 26, Norsk Senter for barneforskning, Trondheim

Clifford, G, Utgaard, B.O, Jørgensen, G & Høyvik, K (1994): *På leting etter hjelp*. Kommunenes bruk av fylkeskommunale tjenester for barn og ungdom, rapport nr 33 Norsk Senter for barneforskning/rapport nr.1 i skriftserien fra Barnevernets kompetansesenter i Midt-Norge

Clifford, G (1996): *Ja takk, begge deler!* En etterundersøkelse blant ungdom som har gjennomgått arbeidstrening ved Osloveien bo- og treningssenter i Trondheim, arbeidsrapport nr.25, Norsk Senter for barneforskning, Trondheim

Clifford, G, Marthinsen, E & Samuelsen, A.S (1996): *Hjelpetjenesten – en virksomhetsanalyse av Nardo distrikt i Trondheim*, rapport nr 42 Norsk Senter for barneforskning/rapport nr. 3 i skriftserien fra Barnevernets utviklingssenter i Midt-Norge, Trondheim

Clifford, G & Rolness, S (1996): *På seminar med statstetaten*. Evaluering av seminarvirksomhet om tverretattlig samarbeid i barnevern, gjennomført 1993-95 i Sør-Trøndelag fylke, rapport nr.44 Norsk Senter for barneforskning/rapport nr. 4 i skriftserien fra Barnevernets utviklingssenter i Midt-Norge

Drugli, M. B & Marthinsen, E (1998): *En undersøkelse av barnevernet i Trondheim*. En gjennomgang av inntaksprosedyrer i distriktene og 1000 meldte

barns karrierer i perioden 1994/95, Arbeidsrapport nr.4, Barnevernets Utviklingssenter i Midt-Norge, Trondheim

Marthinsen, E & Arntzen, K (1998): *Styringsinformasjon i hjelpetjenesten i Trondheim kommune*, Arbeidsrapport nr 5, Barnevernets Utviklingssenter i Midt-Norge, Trondheim

Marthinsen, E & Arntzen, K (1999): *"Fagtekst"*. Forsøk med nye former for journalføring i hjelpetjenesten i Trondheim kommune, Arbeidsrapport nr. 9, Barnevernets Utviklingssenter i Midt-Norge, Trondheim

Tjelflaat, T (1998): *Familiekonferanser som metode i arbeidet med innvandrerfamilier*, Arbeidsrapport nr.6, Barnevernets Utviklingssenter i Midt-Norge, Trondheim

Tjelflaat, T, Bringanger, F & Hanssen, E (1997): *Kartlegging av ungdom og ungdomstiltak på Saupstad*, arbeidsrapport nr 26, Norsk Senter for barneforskning, Trondheim

Tjelflaat, T & Nerbø, D (1997): *Det faglige arbeidet i barnevernets utredninger*. Et blikk på Hjelpetjenesten i Byåsen distrikt i Trondheim. Arbeidsrapport nr. 2, Barnevernets Utviklingssenter i Midt-Norge, Trondheim

Utgaard, B.O (1998): *Kommunalt barnevern –en svarteper?* Hvordan fagenheter arbeider med vanskeligstilte barn og unge i Ulstein kommune, Arbeidsrapport nr. 7, Barnevernets Utviklingssenter i Midt-Norge, Trondheim

Fylkeskommunale barnevernstjenester

Arnesen, B & Clifford, G (1997): *Fra spesiaskole til barnevernsinstitusjon*. Utredning om Trogstad ressurscenter, arbeidsrapport nr 1, Barnevernets kompetansesenter i Midt-Norge, Trondheim

Clifford, G & Utgaard, B.O (1995): *Utredning om samarbeid mellom fylkeskommunale hjelpetjenester for barn og unge i Sør-Trøndelag fylke*, Arbeidsrapport nr 18, Norsk Senter for barneforskning, Trondheim

Clifford, G & Wikan, G (1995): *Vekst og samhandling i klasserommet*. Evaluering av forsøksprosjekt i tre videregående skoler i Sør-Trøndelag, Arbeidsrapport nr 19, Norsk Senter for barneforskning, Trondheim

Clifford, G & Tjelflaat, T (1997): "Veivalg i det fylkeskommunale barnevernet", i: *Norges barnevern*, nr 4, 1997

Clifford, G & Arnesen, B (1997): *Drømmen om selvstendighet*. Ungdom vurderer opphold ved en utrednings-institusjon drevet av det fylkeskommunale barnevernet, arbeidsrapport nr 3, Barnevernets utviklingssenter i Midt-Norge, Trondheim

Rø, E, Helgeland, I, Hoviosen, G & Marthinsen, E (1994): *Barnevernstjenestens arbeid med barn i fosterhjem*, bind 1: rutinehåndbok & bind 2: veileder, Norsk senter for barneforskning/Barnevernets utviklingssenter i Midt-Norge, Trondheim

Tjelflaat, T (1995): "Evaluering av Catharina-senteret – et krisesenter for "gatebarn" i Trondheim", i: *Norges Barnevern*, nr 2/1995

Tjelflaat, T & Marthinsen, E (1994): *Catharina-senteret og Fosterhjemsringen*. Evaluering av to tiltak for ungdom i barnevernet i Sør-Trøndelag fylke, rapport nr. 35 Norsk senter for barneforskning/rapport nr 2 i skriftserien fra Barnevernets kompetansesenter i Midt-Norge

Frivillig organisering

Clifford, G (1997): *Egeninnsats og fellesskap*. Beretninger fra aktive i frivillige organisasjoner og lag, rapport nr 47, Norsk senter for barneforskning, Trondheim

Tjelflaat, T & Clifford, G (1999): *Ansvar eller egeninteresse?* Unge voksnes forhold til frivillig aktivitet, rapport nr 6 i skriftserien til Barnevernets utviklingssenter i Midt-Norge, Trondheim

Generelle barnevernfaglige tema

Clifford, G, Lichtwarck, W & Moe, A (1993): "Kompetanse uten kontekst?", i: *Barn – nytt fra forskning om barn i Norge*, nr 1/1993

Clifford, G (1993): "Realistiske forventninger til fremdrift i arbeidet med barnevernsaker?", i: *Barn – nytt fra forskning om barn i Norge*, nr 4/1993

Clifford, G (1996): *Social workers and experts: referral from child welfare to child psychiatry*, upublisert arbeidsnotat, Barnevernets utviklingssenter i Midt-Norge, Trondheim

Ingerslev, H (1998): "Aspects of the Decision-Making Systems Concerning Compulsory Child Protection Measures in the Netherlands, Denmark and Norway", i: *Social Work in Europe*, Volume 6, Number 1

Marthinsen, E (1992): "Politisk målstyring, resultatkontroll og godt barnevernsarbeid", i: *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 4/92

Marthinsen, E (1997): "Bør barnevernet skille mellom vern og velferd?", i: *Simmets helse*, 3/97

Marthinsen, E & Ekberg, K (1997): *Nordisk symposium om forskning i sosialt arbeid*. Et møte mellom forskning og praksis, Norsk senter for barneforskning, Trondheim

Marthinsen, E, Holtan, A & Havnen, K (1997): "Barnevernets utfordringer – søkelys på praksis i tre av våre storbyer", i: *Barnevernboka 1997/98*, Senter for atferdsforskning, Høgskolen i Stavanger

Marthinsen, E, Tjelflaat, T & Utgaard, B.O (1997): *Sosialt arbeid*. Praksis, fag og politikk. Festschrift til Graham Cliffords 50-årsdag, Barnevernets Utviklingssenter i Midt-Norge, Trondheim

Marthinsen, E (1999): "Tør vi gå saktere fram?", i: *Embla*, nr 3/99

Samuelson, A & Clifford, G (1998): "PP-tjenesten ved et veiskille", i: *Skolepsykologi*, nr 1, 1998

Tjelflaat, T (1998): "Barnet i barnevernet", i: *Barn – nytt fra forskning om barn*, nr 3/4 1998

Tjelflaat, T & Tronvoll, I.M (1996): "Barnevernet – relasjon, samspill og kommunikasjon", i: *Barn – nytt fra forskning om barn* nr 2/1996

Tjelflaat, T & Utgaard, B. O (1994): "Tema: barnevernet", i: *Barn – nytt fra forskning om barn i Norge*, nr 4/1994

Evaluering av utviklingssentrene i barnevernet

Tone Magnussen
Willy Lichtwarck

N **ORDLANDS**
F **RSKNING**
Nordland Research Institute

EVERYBODY KNOWS BARNES & NOBLE

IS THE BEST PLACE TO BUY BOOKS

AND WE HAVE THE BEST SERVICE

EVERYBODY KNOWS BARNES & NOBLE

IS THE BEST PLACE TO BUY BOOKS

AND WE HAVE THE BEST SERVICE

EVERYBODY KNOWS BARNES & NOBLE

IS THE BEST PLACE TO BUY BOOKS

AND WE HAVE THE BEST SERVICE

EVERYBODY KNOWS BARNES & NOBLE

IS THE BEST PLACE TO BUY BOOKS

AND WE HAVE THE BEST SERVICE

EVERYBODY KNOWS BARNES & NOBLE

Depotbiblioteket

01sd 32 673

Nordlandsforskning
er en privat selveid stiftelse som utfører opp-
innenfor naturvitenskap, økonomi og samfunnsvite-
forskningsoppdrag finansieres av Norges forskningsråd,
internasjonal forvaltning og næringsliv. Instituttet hol

The Nordland Research Institute is a private non-profit research organisation. We do research into economic, public and social issues, as well as into biological and environmental issues related to fish farming and oil production. Our research activity is financed by regional, national and international contractors. About one third of our income is derived from the Research Council of Norway.

The institute is located in Bodø, Northern Norway.

Tone Magnussen (f. 1966) er utdannet cand.polit fra Universitetet i Tromsø. Hun er ansatt som forskningsleder, og har vært ved Nordlandsforskning siden 1992.

Willy Lichtwarck (f. 1956) er utdannet dr.polit ved Universitetet i Trondheim. Han er ansatt som forskningsleder, og har vært ved Nordlandsforskning siden 1993.

NORDLANDS
FORSKNING
Nordland Research Institute

N-8049 BODØ

Tel.: +47 75 51 76 00

Fax: +47 75 51 72 34

E-mail: nf@hibo.no

www.nordlandsforskning.no

